

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

2018

Barbora Hřídlová

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Spravedlivost prvního Norimberského procesu

Barbora Hřídlová

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

Spravedlivost prvního Norimberského procesu

Barbora Hřídlová

Vedoucí práce:

PhDr. Dipl. - Pol. Martin Jeřábek, Ph.D.

Katedra politologie a mezinárodních vztahů a Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu PhDr. Dipl. – Pol. Martinu Jeřábkovi Ph.D., vedoucímu této bakalářské práce, za velmi vstřícný přístup, cenné rady a trpělivost především při dokončování práce. Velké poděkování patří i mé rodině za zcela nezištnou pomoc a zajištění vhodné prostřední pro psaní práce samotné.

Obsah

1 Úvod.....	8
1.1 Cíle, metodologie a struktura práce	8
1.2 Rozbor literatury	11
2 Mezinárodní trestní právo	13
3 Cesta k Norimberskému procesu	15
3.1 Jak potrestat válečné zločince?	16
3.2 Statut Mezinárodního vojenského tribunálu	17
3.3 Kdo je vinen?	19
3.3.1 Trestní odpovědnost hlavy státu a vlády	20
3.4 Příprava procesu	22
3.5 Obžalovací spis	23
3.5.1 Spiknutí jako první bod obžaloby	24
3.5.2 Zločiny proti míru jako druhý bod obžaloby	25
3.5.3 Válečné zločiny jako třetí bod obžaloby	26
3.5.4 Zločiny proti lidskosti jako čtvrtý bod obžaloby	26
4 Norimberský proces	27
4.1 Norimberský soud.....	28
4.2 Začátek jednání	28
4.3 Obžaloba	29
4.4 Obžalování	30
4.5 Obhajoba	36
4.6 Dokazování v Norimberku.....	38
4.7 Rozsudky	40
4.7.1 Problematika vybraných rozsudků.....	49
5 Tokijský proces	52
6 Stíhání válečných zločinců po Norimberku	54
6.1 Následné procesy	55
6.2 Norimberk ve světě	60
7 Závěr	61
8 Seznam použité literatury	65
8.1 Vydané prameny.....	65
8.2 Sekundární literatura.....	67
8.3 Články.....	68
8.4 Internetové zdroje	68

9 Seznam zkratk.....	69
10 Seznam příloh	70
11 Resumé.....	80

1 Úvod

Od 20. listopadu 1945 do 1. října 1946 probíhal v německém městě Norimberk první mezinárodní soud se špičkou nacistické elity. Soud je znám pod názvem Norimberský proces, a jako první ze série několika soudních procesů odstartoval poválečné zúčtování se všemi hrůzami, kterých se nacisté dopustili.¹ Smyslem norimberského soudu nebylo jen dostat spravedlnosti, ale i odsoudit nacismus jako celek. Zástupci vítězných mocností chtěli v rámci ochrany civilizace vytvořit precedent a dalším ozbrojeným konfliktům zcela předcházet. Zasadili se tak o nový model mezinárodního soudu, postavili válku mimo zákon a celému světu předeslali, jak by v budoucnu bylo s podobnými delikty nakládáno.

U Mezinárodního soudního tribunálu v Norimberku stanuly vítězné mocnosti druhé světové války proti vojenským, ekonomickým a politickým špičkám poraženého nacistického Německa. Předvoláno bylo 24 hlavních nacistických představitelů, z nichž však stanulo před mezinárodním Tribunálem pouze 21 mužů. Po jednání, které trvalo téměř rok, bylo vyneseno 12 rozsudků smrti, 3 doživotní tresty, 4 tresty odsuzující k odnětí svobody v délce trvání 10 až 20 let, 3 osvobozující rozsudky a u 2 válečných zločinců bylo stíhání zastaveno.² Tento soudní proces také významně ovlivnil mezinárodní trestní právo – sloužil jako vzor pro další soudní procesy konané v jiných zemích a dal možnost zasazení důležitých formulací do mezinárodního práva.

1.1 Cíle, metodologie a struktura práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zhodnotit spravedlivost Norimberského

---

¹ HEYDECKER, Joe J., LEEB, Johannes, *Norimberský proces*, Praha 2007, s. 150.

² EČER, Bohuslav, *Norimberský soud*, Praha 1946, s. 317.

procesu. Důraz je kladen především na otázku, zda byl Norimberský proces pouze soudem vítězů nad poraženými, nebo zda se vše odehrálo řádně dle mezinárodního práva. Zaměřuji se především na objektivitu soudu a snažím se vyvrátit argument odpůrců procesu, že v Norimberku „zvítězila moc nad zákony.“

Hlavní otázka vede k několika hypotézám. Zaprvé, kdo byl vlastně vinen a koho bylo možné postavit před mezinárodní soud. Zadruhé, zda byli soudci a přijímání důkazů skutečně zcela objektivní. Zatřetí, jestli se vítězným mocnostem podařilo vytvořit precedent, který se zasadil o formulaci mezinárodního trestního práva.

Sekundárním cílem kvalifikační práce je přiblížit právní prostředí doprovázející celý proces a nastínit jeho vznik a průběh tak, aby si čtenář dokázal představit, jak náročný úkol si sami vítězové druhé světové války připravili. Z tohoto důvodu bylo nutné okrajově seznámit čtenáře se samotným průběhem procesu, protože všechny výše zmíněné aspekty měly bezprostřední vliv na spravedlivost prvního mezinárodního soudu. V práci budou stručně představeni obžalovaní a zhodnoceny konečné verdikty a rozsudky Tribunálu. Další tematikou obsaženou v práci je porovnání Norimberského procesu s dalšími procesy, které byly vedeny s nacisty, jako např.: Tokijský proces či následné norimberské procesy, na nichž je možné pozorovat změny v jurisdikci a v celkovém přístupu k souzení nacistických zločinců.

Považuji za nezbytné upozornit na skutečnost, že práce si neklade za cíl detailně popsat, zhodnotit či vysvětlit veškeré politické a právní aspekty a komplexní souvislosti, které se k dané problematice vztahují, a to z toho důvodu, že vzhledem k obsáhlosti zvoleného tématu by byl dalekosáhle přesažen zadaný rozsah práce. V zadaném rozsahu práce není možné věnovat se podrobně všem soudním jednáním do detailů, proto je práce zaměřena pouze na ty, které jsou pro ni nepostradatelné.

Téma spravedlivosti Norimberského procesu bylo vybráno ze dvou hlavních důvodů. Prvním z nich je jeho důležitost a význam, a to nejen

v oblasti historické, ale i oblasti právní. Druhým důvodem je fakt, že zpracovat a zhodnotit toto nejednoznačné, rozporuplné a velmi obsáhlé téma je pro mě velkou výzvou.

V předkládané kvalifikační práci byla nejčastěji užitá metoda deskriptivní. Především k doplnění kontextu a celkové atmosféry doby, o níž práce pojednává. Zejména ve vztahu k použitým dokumentům byla používána metoda komparativní, a dále pak metoda analytická, a to hlavně v části, která je věnována rozboru právních podkladů. V práci jsou užitý citace autorů, kteří se zabývali danou tematikou a jsou uvedeni v seznamu literatury. Citací bylo užitó především z důvodu, aby byla zvýšena celková „čtivost“ práce samotné. Největší přínos práce spatřuji v komplexnosti přístupu k Norimberskému procesu a vymezení se vůči kritice odpůrců procesu.

Práci je možné pomyslně rozdělit do pěti kapitol. V druhé kapitole je pojednáváno o mezinárodním právu. Bylo velmi okrajově nahlédnuto do právní problematiky k pochopení pravomocí Tribunálu. K detailnímu vysvětlení všech aspektů mezinárodního práva nemá kvalifikační práce kapacitu, proto je kapitola zaměřena na vybrané právní aspekty a mezinárodní právo retrospektivně.

Kapitola třetí pojednává o situaci, která se odehrávala ještě před zahájením prvního Norimberského procesu. Jsou zde zahrnuta jednání o možnostech potrestání válečných zločinců, otázky, koho postavit před soud a kdo je vlastně vinen, způsob a forma ustanovení Mezinárodního vojenského tribunálu na Londýnské konferenci a následně příprava soudního jednání, včetně hlavních bodů obžaloby.

Čtvrtá kapitola se věnuje procesu samotnému. Jeho průběhu, obžalovaným a jejich obhajobám, způsobu přijímání a hodnocení důkazů, a také závěrečným verdiktům soudců.

Kapitola pátá je věnována Tokijskému procesu. Slouží především k porovnání s procesem Norimberským. Je zde řešena problematika stíhání japonského císaře Hirohita, vysvětleny rozdíly mezi oběma procesy a objasněn

smysl a návaznost Tokijského procesu na proces Norimberský.

V poslední kapitole je rozebírána situace po skončení Norimberského procesu. Věnuji se zde některým dalším procesům, které se posléze odehrály a změnám, jež se v průběhu času do soudních jednání promítly. V závěru se věnuji ohlasům veřejnosti na proces, především pak tisku a celkové situaci, která nastala kvůli počínající Studené válce. V závěru práce jsou shrnuty hlavní otázky a hypotézy, a rozvinuta problematika týkající se spravedlivosti prvního Norimberského procesu.

1.2 Rozbor literatury

Při výběru práce a prvotní kontrole dostupnosti relevantní literatury, jsem byla poněkud zklamána. Dle mého názoru nebyla tomuto tématu věnována v České republice adekvátní pozornost, protože i přes jeho důležitost, není v současnosti dostatečně zpracováno. Jen díky ochotným pracovníkům studijních knihoven se mi podařilo dostat se ke kvalitním historickým pramenům.

Ze seznamu literatury, která je uvedena v závěru samotné práce, byly zcela jistě nejprospěšnější knihy od Bohuslava Ečera *Norimberský soud*³ a *Jak jsem je stíhal*.⁴ Právník a voják JUDr. Bohuslav Ečer se Norimberského procesu zúčastnil jako jeden ze zástupců Československé delegace a předkládal důkazy proti obviněným, kteří za války působili na Československém území. Osobně vyslychal například Karla Hermanna Franka či Konstantina von Neuratha, čímž napomáhal americké a britské vládě při přípravě procesu, především při přípravě obžaloby proti obviněným.⁵ Dalším významným zdrojem je bezpochyby *Norimberský deník*⁶ od Gustava

---

³ EČER, Bohuslav, *Norimberský soud*, Praha 1946.

⁴ EČER, Bohuslav, *Jak jsem je stíhal*, Praha 1946.

⁵ EČER, *Norimberský soud*, s. 6–12.

⁶ GILBERT, Gustav M., *Norimberský deník*, Praha 1981.

Marka Gilberta, který v Norimberku zastával funkci vězeňského psychologa. Ve své knize popisuje myšlení a chování obviněných ve vězení, spolu se zajímavými reakcemi na určité podněty, se kterými se v průběhu procesu setkal.

Zcela nepostradatelnými zdroji se staly monografie od Pavla Štrumy *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinců podle mezinárodního práva*⁷ a *From Nuremberg to The Hague: The Future of International Criminal Justice*⁸ od Philippa Sandse, bez nichž by nebylo možné zabrousit do právní problematiky a rozebrat postupné utváření mezinárodního práva.

Při zpracování práce byla také užita monografie *Norimberský soud*⁹ od Françoise Delpla, kde jsou precizně shrnuty informace o všech obžalovaných, či *Norimberský soud*¹⁰ od Arkadije Iosifoviče Poltoraka.

Jako další velmi prospěšný zdroj se ukázalo dílo *Otázka viny*¹¹ od Karla Jaspéra, díky němuž se mi podařilo pochopit problematiku kolektivní viny a viny jednotlivce. Při zpracování práce byl užit druhý díl sborníku *Norimberský proces*¹² či článek *Obžalování z Norimberka*¹³ od Jana Uhlíře.

Jako jeden ze zcela nejlepších zdrojů se nakonec vyjevil projekt *Avalon*,¹⁴ zaštitěný právníkou fakultou univerzity Yale, kde se podařilo spoustu originálních dokumentů ze soudního přelíčení převést do digitální podoby a zveřejnit je na internetu. Právě z tohoto zdroje jsem tak mohla jednoduše čerpat přepis originálních listin vydaných norimberským

---

⁷ ŠTURMA, Pavel, *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinců podle mezinárodního práva*, Praha 2002.

⁸ SANDS, Philippe, *From Nuremberg to The Hague: The Future of International Criminal Justice*, Cambridge 2013.

⁹ DELPLA, François, *Norimberský proces: poučení z historie*, Praha 2009.

¹⁰ POLTORAK, Arkadij I., *Norimberský proces*, Praha 1973.

¹¹ JASPER, Karl, *Otázka viny*, Praha 1991.

¹² HAVELKA, Jan, VANEČEK, Stanislav, *Obhajovací řeči*. In: JÁNSKÝ, Vilém (ed.), *Norimberský proces*. Sborník materiálů., Díl 2., Praha 1953.

¹³ UHLÍŘ, Jan B., *Obžalování z Norimberka*. In: *Historický obzor* 7, 1996, 9/10, s. 194–197.

¹⁴ *Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1*. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017–12–07]. Dostupné z: http://avalon.law.yale.edu/subject_menus/imtproc_v1menu.asp

Tribunálem.

Další plnohodnotné informace jsem získala online z archivu právnické univerzity Harvard, která se v projektu *Nuremberg Trials Project*,¹⁵ podobně jako *Avalon*, věnovala následným norimberským procesům.

2 Mezinárodní trestní právo

Na začátku této kapitoly považuji za důležité upozornit na fakt, že v rámci rozsahu práce není možné analyzovat a vysvětlit komplexní vývoj mezinárodního trestního práva.

Mezinárodní trestní právo se po celou dobu trvání procesů s válečnými zločinci vyvíjelo. Přijetím norimberského Statutu¹⁶ proces formulace a definování zločinů, kterých se Statut týkal, teprve začíná. Ohledně právního základu Norimberského procesu po celou dobu jeho trvání panovala značná nejistota. Vítězné mocnosti po válce skutečně pojaly celou situaci jako právo vítězů přivést německé vůdce před soud pro válečné zločiny. Celý proces byl vlastně právním experimentem, protože byli poprvé obviněni vůdci suverénního státu mezinárodním společenstvím, a to z celé série trestných činů. I přes nedostatky soudního přelíčení se Statut Norimberského vojenského tribunálu stal základním rysem mezinárodní spravedlnosti.¹⁷

Průlomovým argumentem pro konání procesu bylo už jen to, že spojenci na Londýnské dohodě prokázali, že podle mezinárodního práva je legitimní, aby se zabývali otázkami týkajícími se lidských práv státních příslušníků, jež byli zneužiti vlastní vládou. Bylo tak poprvé jasně vyřčeno, že státy mají závazky vůči svým občanům, ale zároveň mají všechny vlády civilizovaného společenství

---

¹⁵ *Nuremberg Trials Projects: Trial summaries, persons involved, transcript tables of contents*. In: The Harvard Law School: The Harvard Law School Library 2016 [online], [cit. 2018–02–25].
Dostupné z: <http://nuremberg.law.harvard.edu/trials>

¹⁶ Statut je pomyslnou ústavou Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku, blíže bude popsáno v následujících kapitolách.

¹⁷ SANDS, s. 21.

povinnost i vůči lidem v cizích zemích. Globálně tak platil nepsaný zákon, že existuje jistá povinnost „*chránit jednotlivce před násilnými útoky na jejich práva.*“¹⁸

Argumenty obhájců, že obžalovaní byli stíháni ze zločinů, které před válkou nebyly nijak definovány a v době jejich páčání nebyly v rozporu se zákonem, jsou relevantní. V tomto okamžiku je nutné připustit si fakt, že nejprve musí proběhnout samotný akt, aby následně mohlo být ono jednání odsouzeno a označeno jako zločinecké. Proto na tuto obhajobu nebyl v Norimberku brán zřetel. Tato nejsilnější právní námitka nikdy nebyla dostatečně ani správně konfrontována. Myšlenka retrospektivní spravedlnosti byla cizí většině právních tradic, proto byl Norimberský proces považován za „zvláštní případ.“ Philippe Sands uvádí, že se Tribunál vědomě odklonil od principu, který udává že „*člověk nesmí být potrestán za čin, který nebyl trestným v době jeho páčání.*“¹⁹ Až čas měl ukázat, zda rozhodnutí vítězných mocností bylo správné.

Již v dobách, kdy byla válka zcela legálním prostředkem, kterým byla prosazována mezinárodní politika některých států, se utvořila pravidla pro civilizované vedení konfliktů mezi jednotlivými zeměmi. Kriminalizace činů, které dnes známe jako válečné zločiny, zprvu souvisela s porušením těchto pravidel ozbrojených sporů. Zajímavým zde shledávám fakt, že tato pravidla zcela předběhla právní regulaci samotného použití ozbrojené síly, tj. vedení války. Jak uvádí Pavel Šturma ve své knize:²⁰ „*Není sporu o tom, že průběh druhé světové války sehrál rozhodující úlohu v procesu stabilizace obyčejových pravidel týkajících se trestního postihu porušení zákonů a obyčejů války, ale i dalších kategorií zločinů, podle mezinárodního práva.*“²¹ Norimberský proces posloužil jako předloha pro následné norimberské procesy a přispěl

---

¹⁸ SANDS, s. 60.

¹⁹ Volně přeloženo. Viz.: SANDS, s. 22.

²⁰ ŠTURMA, Pavel, *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinců podle mezinárodního práva*, Praha 2002.

²¹ ŠTURMA, s. 44.

i na půdě OSN, kde ve čtyřicátých letech dopomohl vzniku významných mezinárodních smluv.

Z výše zmíněného je možné usoudit, že spojenci dobře věděli o mezerách v právním základu mezinárodního soudu, který se chystali uspořádat. Rozhodnutí vítězů války proces uskutečnit, i přes jeho právní nedostatky, umožnil vytvořit precedent. Právě díky tomuto „právnímu experimentu“ je dnes možné s jistotou říci, že toto rozhodnutí dalo základy mezinárodnímu trestnímu právu.

3 Cesta k Norimberskému procesu

Diskuze o možnostech potrestání válečných zločinců byly vedeny už před koncem války. Již 27. října 1941, kdy Spojené státy americké ještě nebyly ve válečném stavu s Německem, vydal prezident Roosevelt veřejné prohlášení, ve kterém zcela odsoudil jednání německých vojáků na okupovaných územích. Ve stejný den Winston Churchill zasadil mezi hlavní cíle války i potrestání válečných zločinců.²²

Spojenci mezi sebou dlouho vedli spory a snažili se najít společnou řeč ohledně potrestání hrůzných, nelidských a zcela nehumánních činů, kterých se nacisté dopouštěli. Mezi nejznámější konference, na kterých se mimo jiné probíralo i téma potrestání válečných zločinců, patří konference v Teheránu roku 1943, konference na Jaltě roku 1945 a konference v Postupimi roku 1945.²³ Právě z konference v Teheránu pochází známá a často vyprávěná anekdota o způsobu potrestání nacistických zločinců. Roosevelt, Churchill a Stalin se 29. listopadu 1943 sešli na večeři, při které Stalin utrousil poznámku: „*Musíme zastřelit padesát tisíc Němců.*“²⁴ I přes to, že celou situaci dovysvětlil tím, že má na mysli vysoké důstojníky, Churchilla se velice dotkla. Odvětil mu: „*že by se*

---

²² DELPLA, s. 19.

²³ DELPLA, s. 21–26.

²⁴ Tamtéž, s. 21.

*raději nechal zastřelit sám, než aby k tomu dal souhlas.*²⁵ Roosevelt se pokoušel celou situaci uklidnit a zlehčit, ale Churchill se zvedl a odešel z místnosti.²⁶ Ač je tato příhoda z mého pohledu spíše tragikomická, jasně nám ukazuje rozpory, které na straně spojenců panovaly. Na scéně se tak objevily první problémy – otázky koho vlastně stíhat, jak viníky potrestat a zda je možné uplatňovat na německém národě kolektivní vinu. Bylo nutné postupovat tak, aby se vítězné mocnosti zachovaly spravedlivě a nedopustily se tak stejných zločinů jako Němci.

3.1 Jak potrestat válečné zločince?

Statut Mezinárodního vojenského tribunálu byl ustanoven až na základě Londýnské dohody²⁷ na konferenci v Londýně.²⁸ Konference byla svolána vítěznými zeměmi, ve složení: Spojené státy americké, Velká Británie, Francie a Sovětský svaz. V dnešní době je Londýnská dohoda známá jako jednání čtyř právníků, které trvalo šest týdnů. Klíčovou osobou konference byl Robert H. Jackson, hlavní americký žalobce, který se za každou cenu snažil prosadit myšlenku plnohodnotného soudního procesu.²⁹ Diskutovali o způsobu a formě potrestání nejvyšší špičky nacistické elity. Uvažovali o celé řadě možností od okamžité popravy až po mezinárodní soud. Potrestání válečných zločinců mělo být exemplárním případem a zároveň i příkladem pro další procesy vedené se zločinci ze zemí Osy. S tímto názorem nakonec souhlasily i vlády Sovětského svazu a Francie, tudíž byl mezinárodní soud na konferenci prosazen a schválen. Později se k podpisu Londýnské dohody připojilo dalších

---

²⁵ DELPLA, s. 21.

²⁶ HEYDECKER, LEEB, s. 118–121.

²⁷ EČER, *Jak jsem je stíhal*, s. 164–165.

²⁸ Londýnská dohoda ze dne 8.08.1945, celý text zde: *Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, London Agreement of August 8th 1945*. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017–12–07]. Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/imtchart.asp>.

²⁹ Osobou R. H. Jacksona se budu blíže zabývat v podkapitole Obžaloba.

devatenáct států.³⁰

Touto právní cestou mělo dojít ke vznesení žaloby na obviněné zcela bez rozdílu – ať už se jednalo o osoby, které pouze „plnili rozkazy,“ jednali z vlastní vůle či se na zločinech podíleli jen nepřímou formou. Rozlišováno nemělo být ani v situaci, zda nesli vinu jako jednotlivci, či měli jen část odpovědnosti jako spolupachatelé.³¹

Právě na konferenci v Londýně byl ustanoven Statut Mezinárodního vojenského tribunálu a jeho řád, v nichž byly shrnuty hlavní zásady procesu. Byl kladen důraz na právní objektivitu ve zhodnocení všech aspektů. Statut Tribunálu pojednává i o nových závažných zločinech,³² které do té doby nebyly mezinárodním právem nijak formulovány. I tento fakt se později stal předmětem diskuzí o spravedlivosti Norimberského procesu. Právě na základě těchto dvou nově specifikovaných zločinů vznikla možnost postavit čelní nacistické představitele před mezinárodní soud.³³

3.2 Statut Mezinárodního vojenského tribunálu

Statut Mezinárodního vojenského tribunálu je v podstatě pomyslnou ústavou soudu a skládající se ze sedmi částí. Detailní výčet všech článků Statutu je vzhledem k tématu práce neadekvátní, proto se zaměřuji se pouze na vybrané, což nezmněným pasážím nijak neubírá na jejich významu a důležitosti. Statut byl sestaven skupinou právníků, kteří kladli důraz na dodržování právních norem.

První část zahrnuje především složení a principy fungování samotného soudu. Tato část rovněž udává povinnost každému z vítězných států k vybrání

---

³⁰ Bližší informace, viz.: IRVING, David, *Norimberk: poslední bitva*, Praha 1997, s. 96.

³¹ JASPER, s. 32–46.

³² Zločiny proti míru a zločiny proti lidskosti, o nich blíže v podkapitole Obžalovací spis.

³³ *Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Charter of the International Military Tribunal*. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017–12–07].

Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/imtconst.asp>.

hlavního soudce a možnost zvolit jeho zástupce. Ze svého středu si sami soudci zvolí předsedu soudu, jež má rozhodující hlas při nerozhodném počtu hlasů. Avšak k tomu, aby mohlo být jakkoli rozhodnuto, musí být přítomny všechny čtyři strany.

Druhá část Statutu v šestém článku shrnuje všechny skutkové podstaty, ze kterých jsou obžalovaní obviněni. Články devět, deset a jedenáct se detailně zaměřují na zločinecké organizace. Velmi významným bodem je také článek šestnáct, který podrobně popisuje práva obžalovaných a vyzdvihuje jejich právo na spravedlivý právní proces. Konkrétně pak právo na dokumenty v jazyce jim vlastním, jež musí obdržet s dostatečným předstihem, nebo právo podat vysvětlení, předvolávat svědky, navrhopvat důkazy a v neposlední řadě také právo na právního zástupce dle vlastního výběru.

Soudní dvůr měl v oblasti dokazování pravomoci rovněž rozsáhlé. Měli absolutní volnost v hodnocení důkazů. Sami si určovali, zda jsou podané důkazy relevantní a kdykoli si je mohli vyžádat ke zhodnocení. Důkazy byly vždy dostupné ve čtyřech jazycích – anglickém, francouzském, ruském a v jazyce obžalovaných – německém. Statut ustanovil hlavním sídlem Mezinárodního vojenského tribunálu Berlín.

Jedním z nejzásadnějších a nejdůležitějších článků Statutu je článek čtyřicet. Popisuje kompletní průběh celého procesu a chronologicky mapuje všechny události. Tento článek striktně ustanovil harmonogram, dle kterého se mělo celé soudní jednání řídit a neměly od něho být připuštěny žádné odchylky, což se spojencům v průběhu procesu skutečně podařilo dodržet. Pro větší přehlednost a jeho velký význam jej uvádím celý jako přílohu číslo jedna, která je přiložena k závěru práce.³⁴

---

³⁴ *Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Charter of the International Military Tribunal*. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017–12–07].
Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/imtconst.asp>.

3.3 Kdo je vinen?

Otázka, koho postavit před soud, neměla pro spojence vůbec jednoduché řešení. Norimberský proces byl zcela unikátní, neexistoval žádný vzor, dle kterého by se mohli řídit. Kvalifikovat a vymezit pojem „vina“ je však velmi nesnadným úkolem. Jedná se o jakési svévolné porušení pravidel. Jasper ve své knize³⁵ onu německou vinu rozebírá a blíže specifikuje. Německá vina dle něj nabyla své podstaty až v okamžiku, kdy celý svět a vítězové druhé světové války vznesli žalobu proti Německu a odůvodňuje ji slovy: „*Německo má vinu na válce proto, že to byl jeho režim, který válku začal, zatímco druzí válku nechtěli.*“³⁶ Spatřujeme zde pro celý německý národ vinu morální. Existuje nepsaný morální zákon, který svým způsobem přikazuje dobro a zakazuje špatnost a jen pouhá podpora nacistického režimu či tiché přihlížení při páchání zločinů, dalo Adolfu Hitlerovi neomezenou moc, které záhy zneužil k porušování zákonů. Avšak vinu politickou,³⁷ za kterou je možno udělit trest třetí stranou, nesli sami vůdcové režimu. Někteří z nich se dle Tribunálu dopustili i viny kriminální, jež spočívá v jednoznačném porušení zákonů.³⁸ Právě ti byli obžalováni a předvoláni před první norimberský soud. Nejpodstatnějším závěrem je tedy fakt, že vina politická a vina kriminální jsou jediné, za které může být uložen trest vyšší instancí.

U viny politické je možné uplatňovat vinu i kolektivně. Kolektivní vina byla jednou z řešených problematik při sestavování Statutu mezinárodního vojenského tribunálu. „*Je otázka, v jakém smyslu lze soudit kolektiv a v jakém jednotlivce. Má bezpochyby smysl volat k odpovědnosti všechny příslušníky určitého státu za následky, které vznikají z jednání tohoto státu. Jde tu o záležitost kolektivu. Tato odpovědnost však má své meze, neznamená*

---

³⁵ JASPER, Karl, *Otázka viny*, Praha 1991.

³⁶ JASPER, s. 22.

³⁷ U politické viny je instancí vůle a moc. Politická chytrost má předcházet špatným či protizákonným důsledkům a má dopomoci uznávání norem přirozeného a mezinárodního práva. Viz. JASPER, s. 7.

³⁸ Tamtéž.

obviňovat morálně a metafyzicky³⁹ jednotlivce. Týká se i těch státních příslušníků, kteří se bránili režimu a příslušným činům. Analogicky existuje odpovědnost za příslušnost k organizacím, stranám, skupinám. Za zločin může být ovšem potrestán jen jednatel, ať už se ho dopustil sám, nebo ať má řadu kompliců, kteří jsou – každý jednotlivě podle míry své účasti a přinejmenším už v důsledku pouhé příslušnosti k této společnosti – vedeni k odpovědnosti.⁴⁰ Problematika právě této kolektivní kriminální viny se objevila při obžalobě zločineckých organizací.⁴¹ Spojenci tuto otázku vyřešili tak, že pokud byla některá z nacistických organizací uznána za zločineckou, samotné členství v ní se stalo trestným činem. Což je vzhledem k výše zmíněnému zcela logické, a po právní stránce i zcela správné řešení.

Z rozboru výše zmíněných pojmů jasně vyplývá, že morálně byli vinni všichni Němci, kteří jen tiše přihlíželi narůstající moci nacistického režimu. Trestně stíhat a postavit před mezinárodní soud bylo možné pouze aktivní činitele, kteří se přímou formou podíleli na uchvácení moci a dalších činech, v rozporu se Statutem.

3.3.1 Trestní odpovědnost hlavy státu a vlády

V této kapitole je nutné zmínit některé mezinárodní smlouvy, které jasně předeslaly orientaci civilizované společnosti v případě válečných konfliktů. Nejvýznamnější smlouvami, které se měly zasadit o kriminalizaci válečných zločinů, byly právě ty, které byly podepsány v letech 1906–1907. Byly jimi *Haagská úmluva č. 10*⁴² a *Ženevská úmluva pro zlepšení osudu raněných a nemocných při armádách v poli*. Všechny podepisující strany se zavázaly

---

³⁹ Metafyzická vina je vyjádřena pouze ve smyslu náboženského pojetí, jako zpovídání se před Bohem.

Viz.: JASPER, s. 8.

⁴⁰ JASPER, s. 14.

⁴¹ Tomuto bodu se podrobněji věnuji v podkapitole Spiknutí.

⁴² Celý název smlouvy: *Úmluva o úpravě Ženevské úmluvy pro válku námořní*.

přijmout opatření, která by vedla ke kriminalizaci nemorálního chování v době války.⁴³

Již první světová válka měla vytvořit zcela nový precedent, protože byla největším konfliktem své doby a měla obdobným situacím předcházet a zabránit dalším případným válkám. Versailleská mírová smlouva odsoudila císaře Viléma II. za porušení nepsaných morálních zákonů, rozpoutání války a porušení mezinárodních smluv. Sám císař měl být postaven před mezinárodní soud, ale k této situaci nikdy nedošlo a svůj život dožil v exilu.⁴⁴ Argumentem pro jeho nevydání zpět do Německa byla teorie o imunitě hlavy státu, avšak tato teorie byla založena na základě respektu jednoho státu k druhému. V té době byl zastáván názor, že panovník je zodpovědný pouze před vlastním národem a nemůže být postaven před mezinárodní soud, neboť by tak byla porušena suverenita státu samotného. Vítězové války proto souhlasili se zrušením článků 227–230,⁴⁵ které měly panovníka před soud postavit, a od této myšlenky zcela ustoupili.

V té době právo zcela selhalo. V letech 1919–1920 proběhly výhradně symbolické procesy v Lipsku, kde se konalo dvanáct soudních jednání s válečnými zločinci. Většina obžalovaných byla viny zproštěna v plném rozsahu a u několika obžalovaných byly vyřčeny rozsudky odnětí svobody v řádu několika měsíců.⁴⁶ Před druhou světovou válkou bylo vytvořeno ještě několik smluvních dohod, které měly bezprostředně zabránit dalšímu ozbrojenému konfliktu. Například *Briand-Kellogův pakt*,⁴⁷ a v návaznosti na něj byla roku 1933 podepsána *Úmluva o určení pojmu útočného činu*. Není pochyb o tom, že v následujících letech nedošlo k jejich dodržení. Po druhé světové válce se

---

⁴³ ŠTURMA, s. 42.

⁴⁴ EČER, *Norimberský soud*, s. 11.

⁴⁵ Versailleské mírové smlouvy. Více viz. EČER, *Norimberský soud*, s. 11.

⁴⁶ HEYDECKER, LEEB, s. 124.

⁴⁷ Podepsáno 27.08.1928 v Paříži. Smlouva vylučující válku jako prostředek pro řešení mezinárodních sporů, s výjimkou války obranné. Více: HAVELKA, VANEČEK, s. 488–489.

již vyskytla nutková potřeba ustanovit jasná pravidla, která by byla společná všem lidem bez rozdílu a zabránit opakování situace, která nastala po první světové válce.

V Norimberku tak měli být stíháni nacisté, jejichž válečné zločiny nebyly zeměpisně nijak vymezeny. Druhá skupina zločinců pak byla vydána do zemí, ve kterých své zločiny páchala, aby byla souzena místními soudy. Přesně tento postoj zastával i Sovětský svaz ještě před koncem války. Proces v sovětském Charkově se odehrál již v prosinci 1943 a byli v něm poprvé stíháni i tři nacisté, za válečné zločiny páchané na území Sovětského svazu.⁴⁸ V Charkovském procesu byla výsledkem svědků poprvé veřejně a přímo vyřčena vina a trestní odpovědnost vůči samotnému Adolfu Hitlerovi a členům jeho tehdejší vlády. Bohuslav Ečer ve své knize uvádí: „*Nejde vůbec o osoby, které v tomto procesu byly souzeny, nejde vůbec o jména těch, kteří byli obžalováni, odsouzeni a potrestáni, jde o skutečnost samu.*“⁴⁹ Právě zde bylo poprvé upozorněno na fakt, že největší vinu nese právě hlava státu a celá nacistická vláda. Charkovský proces prokázal, že zločiny Němců nejsou pouze izolovanými zločiny jednotlivců⁵⁰ a že právní systém jednotlivých zemí je velmi důležitým pilířem, na jehož základě je možné stíhat zločiny páchané na vlastním území. Často je podporován právem mezinárodním a z toho důvodu byla při Norimberském procesu bezpodmínečně nutná spolupráce obou těchto právních řádů.⁵¹

3.4 Příprava procesu

Celý soudní proces předcházely velmi dlouhé a důkladné přípravy ohromného

---

⁴⁸ Wilhelm Langheld, Hans Ritz a Reinhard Retzlaw, všichni byli odsouzeni k smrti. Více: EČER, *Jak jsem je stíhal*, s. 156–161.

⁴⁹ EČER, *Jak jsem je stíhal*, s. 154.

⁵⁰ Tamtéž, s. 157.

⁵¹ Tamtéž, s. 161.

rozsahu. Příprava obžaloby, shromažďování důkazních materiálů, vyhotovení dokumentů v několika jazycích, technické úpravy pro proces a další.⁵² Na těchto pracích se podílely stovky lidí, celé týmy poctivě pracovaly na důkladné mravenčí práci. Všichni zúčastnění se snažili, aby je v průběhu procesu nemohlo nic zaskočit. Spojenci ukořistili a zajistili přes 700 tun dokumentů, z nichž bylo pouze 4 tisíce dokumentů předloženo soudu. Byly doplněny 7 tisíci knihami, na které se mohla žalující strana odvolávat. Do knihovny bylo zařazeno přes 15 tisíc kartotékových listů a celkem 1500 souhrnných zpráv.⁵³ Protože Norimberský proces byl v celé historii zcela prvním svého druhu, brali všichni pracovníci svou úlohu velmi zodpovědně. Svědomitě a důkladně pracovali na úkolech jim přidělených. Ať už se jednalo o úklid a technické přípravy v Justičním paláci nebo kopírování a překládání obžalob či důkazních materiálů, ještě před začátkem procesu byly všechny přípravy dotaženy až k samé dokonalosti.

3.5 Obžalovací spis

V obžalovacím spise se bezpochyby nejvíce projeví roky praxe hlavního žalobce Robert H. Jacksona, který na začátku soudního přelíčení s hrdostí prohlásil, že: „*Obžalovací spis neobsahuje jediný bod, který bychom nemohli doložit knihami nebo záznamy.*“⁵⁴ Z toho jasně vyplývá, že žalobci byli na proces dobře připraveni. Nejedná se o vykonstruované procesy, ale o precizní obžalobu postavenou na jasných důkazech. Někdo by mohl říct, že bylo zcela zřejmé, že v této fázi procesu musí být obvinění odsouzeni, ovšem opak byl pravdou, což nám dokáží závěrečné verdikty Tribunálu. V obžalovacím spise byli obvinění hlavní představitelé nacistické vlády i zločinecké organizace. Obžaloba je shrnuta do čtyř bodů, z nichž nejrozsáhlejšími jsou body číslo jedna a tři. Bod číslo jedna

---

⁵² Více informací o přípravách viz.: EČER, *Norimberský soud*, s. 137–138.

⁵³ EČER, *Norimberský soud*, s. 138.

⁵⁴ HEYDECKER, LEEB, s. 111.

je nazýván jako *Spiknutí za účelem vedení útočné války* a bod číslo tři byl pojmenován *Válečné zločiny*. Tyto dva body si usurpovaly prostor na úkor zbylých dvou bodů, a to z toho důvodu, že bod třetí a čtvrtý jsou již ve zmíněných částečně rozebírány. Konkrétně pak druhý bod obžaloby, *Zločiny proti míru*, je částečně zahrnut v bodě číslo jedna. Bod čtvrtý, který je nazván jako *Zločiny proti lidskosti*, je zařazen v bodě třetím. Není tomu tak z důvodu, že by měly menší význam, ale protože obnáší takovou problematiku, která byla velmi složitě koncipována.⁵⁵ Výsledkem je však podle Delply: „celkově přesný a precizní rozbor“⁵⁶ skutkové podstaty trestných činů. Právě již zmíněné *Zločiny proti míru* a *Zločiny proti lidskosti* byly nově zasazeny do mezinárodního práva. Byly koncipovány a schváleny až na základě Londýnské konference.

3.5.1 Spiknutí jako první bod obžaloby

Precizně sestavený první bod obžaloby umožnil odsoudit nacismus jako celek. Právě při prvním Norimberském procesu byla odsouzena celá ideologie, nikoliv pouze jednotliví aktéři. Byl formulován právě tak, že díky němu bylo možné odsoudit a stíhat zločiny již od roku 1933. Zcela striktně se vymezoval a předcházal obhajobě, ve které se obvinění odvolávali na pouhé plnění rozkazů od výše postavených funkcionářů.

Další důležitou částí tohoto bodu je pohled žalobců na zločinecké organizace. Pakliže byla některá ze žalovaných organizací uznána za zločineckou, bylo samotné členství ve straně užito jako důkaz proti obviněným. Obžaloba měla za to, že každá z organizací měla svou ideologii, či program veřejně známý a členství v nich bylo zcela dobrovolné a na zvážení každého jednotlivce. V Norimberku v tomto bodě byla částečně uplatňována kolektivní vina, což se nakonec ukázalo jako velmi problematičké, protože dle obhájců, byla kolektivní

---

⁵⁵ DELPLA, s. 78.

⁵⁶ Tamtéž.

odpovědnost v rozporu s mezinárodním právem. Tento akt je retrospektivní, protože v té době byly organizace dle německých zákonů zcela legální a neexistovala žádná právní norma, která by příslušnost k těmto skupinám postihovala. Právě uplatňování kolektivní viny se ukázalo jako kámen úrazu, poněvadž většina soudců s tímto názorem zcela sympatizovala.⁵⁷

V prvním bodě byl také chronologicky popsán výčet všech událostí, které pomohly nacistickému režimu, v čele s Adolfem Hitlerem, dostat se k moci. Byly zde popsány události, kterými byly porušeny mezinárodní smlouvy a kterými nacisté upevňovali svou moc. Jako je vydání zákonů „*Na ochranu národa a státu*,” porušování Versailleské mírové smlouvy, smlouvy z Locarna, situace v Porúří, pronásledování židů, a další.⁵⁸ Zabývá se také problematikou výsadního postavení *führera* s neomezenou mocí a NSDAP jako jediné politické strany.

V daném bodě se žalobci zabývají i vztahem Německa k Rakousku a Československu. Je zde zmíněna i Mnichovská dohoda a její následné porušení, ačkoli zcela bez sebemenšího zmínění rolí Velké Británie a Francie.⁵⁹

3.5.2 Zločiny proti míru jako druhý bod obžaloby

Mezi zločiny proti míru zařadil Statut následující obvinění: plánování, podněcování, příprava a vedení útočné války. Utvořili tak zcela novou situaci pro mezinárodní právo, kdy se na válku začalo pohlížet jako na čin v rozporu se zákonem. Do té doby tak nikdy pojmána nebyla, i když *Briand–Kellogův pakt* válku odsuzuje a zakazuje, nepohlíží na ni jako na trestný čin. Spojenci tak upevnili morální hodnoty, které by měly být společné všem vyspělým

---

⁵⁷ *Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Indictment: Appendix B*. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017–12–08]. Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/countb.asp>.

⁵⁸ Celý text prvního bodu obžaloby zde: *Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Indictment: Count One*. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017–12–08]. Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/count1.asp>.

⁵⁹ Tamtéž.

zemím.⁶⁰ Až norimberský Tribunál prohlásil válku za zločin a vyvodil z toho důsledky.⁶¹

3.5.3 Válečné zločiny jako třetí bod obžaloby

Za válečné zločiny jsou považovány činy, jimiž dotyční porušili zákony války a válečné obyčeje. Jako je vražda civilního obyvatelstva okupovaného území, týrání zajatců, deportace na otrocké práce, ale i ničení vesnic, domů a majetku na okupovaném území. Statut v tomto bodě dokonce uvádí i přesný výčet prostředků, jak byly zločiny prováděny, řeší problematiku genocidy, zacházení se zajatci v koncentračních táborech a nasazování na nucené práce.⁶²

3.5.4 Zločiny proti lidskosti jako čtvrtý bod obžaloby

Zločiny proti lidskosti jsou ve velké míře obsaženy již v bodě třetím. Řadí se mezi ně vyhlazování, vražda, zotročení nebo nehumánní zacházení a deportace. Statut k tomuto bodu dále zařadil pronásledování z náboženských, rasových a politických důvodů. Zločiny proti lidskosti měly být odsouzeny bez ohledu na to, zda bylo porušeno právo země, ve které byly prováděny. Zde však Statut narazil na jistou problematiku. Poslední bod obžaloby byl omezen pasáží, která udávala, že Statutem postižitelné zločiny byly provedeny v souvislosti se zločiny proti míru nebo s válečnými zločiny. Z tohoto důvodu nebylo možné v tomto bodě stíhat obžalované za činy spáchané před začátkem války.⁶³ Tato problematika byla odstraněna až v roce 1998 Statutem Mezinárodního trestního soudu.⁶⁴

---

⁶⁰ ŠTURMA, s. 45–46.

⁶¹ *Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Indictment: Count Two*. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017–12–08]. Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/count2.asp>.

⁶² *Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Indictment: Count Three*.

⁶³ *Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Indictment: Count Four*.

⁶⁴ ŠTURMA, s. 46.

Ve třetí kapitole byly komplexně shrnuty a vysvětleny veškeré aspekty týkající se přípravy soudu. Od spojeneckých jednání o formě potrestání nacistický představitelů, přes Londýnskou dohodu, až po přípravu obžalovacího spisu. Byla vysvětlena problematika viny a kolektivní viny, odpovědnosti hlavy státu a koho bylo možné postavit před mezinárodní soud. Bylo dokázáno, že se spojenci opírali o dosud užívané právní normy a že na přípravě procesu nebylo nic podceněno. V závěru kapitoly byla vysvětlena formulace nově vzniklých zločinů, které nebyly do té doby nijak formulovány a později se staly hlavním opěrným bodem pro odpůrce Norimberského procesu.

4 Norimberský proces

Předtím než bude pojednáváno o samotném soudním přelíčení, se přímo nabízí zaměřit pozornost na velkolepé město Norimberk. Po tomto městě byl pojmenován první proces svého druhu, který se do dějin zapsal jako Norimberský proces. Proč spojenci vybrali právě město Norimberk ke konání prvního mezinárodního soudu?

Místo zasedání norimberského soudu skutečně nebylo vybráno jen pouhou náhodou. Spojenci měli pro realizaci procesu v Norimberku hned dva důvody. Prvním důvodem byla symbolika. Norimberk je pomyslnou kolébkou nacistické filosofie a sídlem nacistické strany. Konaly se zde vyhlášené a velkolepé nacistické sjezdy a pocházejí odsud všechny emotivní projevy Adolfa Hitlera a dalších představitelů nacistické vlády. Druhý z důvodů je ryze praktický. I přes to, že město bylo válkou velmi poznamenáno a takřka do základů zničené, Justiční palác a jemu přilehlé vězení bylo tehdejšími hrůzám uchráněno.⁶⁵ Po několika úpravách a zásazích spojenců se Justiční palác ukázal jako zcela ideální řešení.

---

⁶⁵ BIDDLE, Francis, *The Nurnberg Trial*. In: *Virginia Law Review*, Vol. 33, No. 6 (Nov. 1947), s. 682.

4.1 Norimberský soud

Mezinárodní soudní stolec v Norimberku byl složen z osmi členů. Ve snaze o co nejvyšší objektivitu soudců, byli voleni z vítězných mocností. Každá z nich poskytla jednoho soudce a jednoho zastupujícího soudce. Za Velkou Británii byl do funkce hlavního soudce jmenován plukovník Geoffrey Lawrence, který byl zvolen i předsedou soudu. Zástupcem za plukovníka byl zvolen sir Norman Birkett. Hlavním soudcem Spojených států amerických byl zvolen Francis Biddle, jeho zástupcem John Parker. Francie zvolila na post hlavního soudce profesora Henriho Donnedieu de Vabres a jeho zástupcem ustanovila Roberta Falca. Za Sovětský svaz předstoupil jako hlavní soudce generálmajor Iona Nikitčenko a zastupujícím soudcem byl určen podplukovník Alexander Volčkov.⁶⁶

4.2 Začátek jednání

Soudní přelíčení bylo zahájeno přečtením obžalovacího spisu a poté byli všichni obvinění vyzváni, aby se vyjádřili ke své vině. První z obžalovaných, Hermann Göring, na otázku předsedy soudu reagoval: „*Než zodpovím otázku Tribunálu, zda se cítím vinen či nevinen...*“⁶⁷ V tom okamžiku byl však přerušen s tím, že v této chvíli nejsou obžalovaní v situaci, kdy mají možnost činit prohlášení, ale mají se pouze stručně vyjádřit ke své vině či nevinně.⁶⁸ Čímž dal předseda soudu jasně najevo, že se budou striktně řídit předem schváleným programem soudu a že za každou cenu budou předcházet situacím, kdy by výpověď obviněných měla být použita k nacistické propagandě. Načež se mu od všech obžalovaných, ač v různých formulacích, dostalo odpovědi, že se všichni

---

⁶⁶ EČER, *Norimberský soud*, s. 121.

⁶⁷ DELPLA, s. 85.

⁶⁸ S odkazem na již zmíněný článek 24 Statutu Tribunálu, který je připojen v závěru práce jako příloha.

bez výjimky cítí ve smyslu obžaloby zcela nevinni.⁶⁹

Následovala zahajovací řeč, kterou pronesl žalobce Robert H. Jackson. Tato řeč získala obdiv a spousta ocenění za její kvality a věcnost. Jackson se ve svém proslovu zaměřil především na hlavní myšlenky procesu a vyslovil názor, jak důležité je nacisty a jejich světu dosud neznalé zločiny potrestat. Zaměřuje se i na argument kritiků procesu, že soudci měli být zcela nestranní. Toto tvrzení vyvrátil argumentem, že skutečně nezaujatý a nestranný stát po druhé světové válce prostě neexistuje.⁷⁰ Vysvětlil také morální a právní aspekty, které se týkají bezprostředně procesu, a na konec ve své řeči uvedl, že skutečnými soudci nejsou vítězové procesu, nýbrž civilizace sama. Ta by se od takto hrůzných činů měla zcela distancovat a vyvarovat se jejich opakování.⁷¹

4.3 Obžaloba

Také generální žalobci byli voleni ze čtyř vítězných mocností. Za Spojené státy americké se stal hlavním žalobcem člen Nejvyššího soudu Robert H. Jackson. Jackson byl jednou z klíčových osobností celého Norimberského procesu. Na tento post byl zvolen prezidentem Spojených států amerických Harry Trumanem. Tuto možnost získal díky svému dobrému jménu, postavení a zkušenostem, které o něm byly ve své době ve Spojených státech veřejně známé. Jak píše Delpla ve své knize,⁷² již v roce 1937 se objevily pokusy jmenovat Roberta Jacksona prezidentským kandidátem a následně hodnotí jeho právnické schopnosti: „*Názory na hloubku jeho inteligence a šíři pohledu se liší, nikoli však na jeho kvality právníka.*“⁷³ Velká Británie si za svého žalobce zvolila sira Hartleyho Shawcrosse. Sovětský svaz si vybral prokurátora Ukrajiny

---

⁶⁹ GILBERT, s. 45.

⁷⁰ Ani Švédsko a Švýcarsko, s nacisty mnohdy sympatizovaly. Viz.: DELPLA, s. 87.

⁷¹ GILBERT, s. 45–50.

⁷² DELPLA, François, *Norimberský proces: poučení z historie*. Praha 2009.

⁷³ Tamtéž, s. 38.

Romana Ruděnka a Francii zastupoval ministr spravedlnosti François de Menthon.⁷⁴

4.4 Obžalování

V Norimberku byla škála obžalovaných skutečně široká. Každý z nich byl stíhán za různé delikty. Pro Norimberský tribunál byl klíčovým a nejvýraznějším obžalovaným celého procesu Hermann Wilhelm Göring. Během druhé světové války byl považován za tzv. „druhého muže Třetí říše.“ Byl skutečným říšským prominentem a před Tribunálem v Norimberku i nejvyšší obžalovanou osobností nacistické strany. Na vrcholu své kariéry působil jako říšský polní maršál a velitel letectva. Kontroloval velkou část ekonomiky a byl koordinátorem prvního pětiletého plánu.⁷⁵ Göring byl jedním z hlavních strůjců holocaustu.⁷⁶ Před norimberským Tribunálem byl obžalován ze všech čtyř bodů obžaloby.⁷⁷

Na lavici obžalovaných usedl i Joachim von Ribbentrop, který byl *Standartenführerem* SS, poslancem Říšského sněmu a od roku 1938 působil ve funkci ministra zahraničních věcí.⁷⁸ Podílel se na přípravách a plánech útoků na země, které sousedily s Německem a byl jedním z vykonavatelů agresivní zahraniční politiky Německa.⁷⁹ Rovněž byl obviněn ze všech čtyř bodů obžaloby.⁸⁰

Wilhelm Keitel byl polním maršálem a vedoucím OKW (Vrchní velitelství branné moci.)⁸¹ Za války měl na starosti vojenskou ozbrojenou sílu a naplánoval

---

⁷⁴ HEYDECKER, LEEB, s. 118–119.

⁷⁵ POLEVOJ, Boris N., *Norimberský deník*, Praha 1972, s. 148.

⁷⁶ Den před plánovanou popravou spáchal ve své cele sebevraždu, pomocí kyanidové ampulky.

⁷⁷ UHLÍŘ, s. 195.

⁷⁸ KELLEY, Douglas, *Muži kolem Hitlera*, Praha 1948, s. 81.

⁷⁹ POLEVOJ, s. 160.

⁸⁰ UHLÍŘ, s. 195.

⁸¹ Z němčiny: *Oberkommando der Wehrmacht*.

některé útočné operace.⁸² Velel například při útoku na Polsko či na Sovětský svaz. Právě Keitel podepsal roku 1945 německou kapitulaci. Byl rovněž obviněn ze všech čtyř bodů obžaloby.⁸³

Dalším v řadách obžalovaných byl Ernst Kaltenbrunner. Stál u zrodu tajné služby a nové struktury policie, především v Rakousku. Od roku 1943 zastával post šéfa Hlavního úřadu říšské bezpečnostní služby Německa. Podléhalo mu Gestapo, SD a bezpečností policie.⁸⁴ Byl *Obergruppenführerem* v organizaci SS. Obviněn byl „pouze“ ze spiknutí proti míru, válečných zločinů a zločinů proti lidskosti.⁸⁵

Alfred Rosenberg byl hlavním filosofem nacistické strany. Od roku 1934 byl Hitlerovým zmocněncem pro duchovní a ideologický výcvik NSDAP (Národně socialistická německá dělnická strana.)⁸⁶ Od roku 1941 působil ve funkci ministra pro okupované Východní území. Obžalován byl v plném rozsahu obžaloby.⁸⁷

Další obžalovaný Hans Frank před válkou zastupoval před různými soudy samotného Adolfa Hitlera. Za nedlouho poté se pro své zásluhy stal nejvyšším právním poradcem NSDAP. Byl říšským ministrem bez portfeje a mimo jiné i generálním guvernérem okupovaného Polska. Frank byl obžalován ze spiknutí proti míru, válečných zločinů a zločinů proti lidskosti. V norimberském vězení konvertoval ke katolicismu a svůj trest smrti zcela smířlivě a pokojně přijal.

Julius Streicher, který byl vůdcem nacionální strany v Norimberku, byl zároveň i majitelem, ideologem a vydavatelem protizidovského periodika *Der Stürmer*.⁸⁸ Po roce 1933 se stal poslancem Říšského sněmu a SA

---

⁸² POLEVOJ, s. 174.

⁸³ UHLÍŘ, s. 196.

⁸⁴ POLEVOJ, s. 181–185.

⁸⁵ UHLÍŘ, s. 196.

⁸⁶ Z němčiny: *Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei*.

⁸⁷ UHLÍŘ, s. 196.

⁸⁸ KELLEY, s. 112.

Gruppenführerem. Již v prvním roce války měl pod kontrolou několik desítek novin. V Norimberku byl obviněn ze spiknutí proti míru a ze zločinů proti lidskosti.

Dalším na lavici obžalovaných byl Fritz Sauckel. Od prosince roku 1933 byl členem Říšského sněmu a *Obergruppenführerem* SS. Od roku 1942 působil jako Hitlerův zplnomocněnec pro mobilizaci pracovních sil a opatroval tak nuceně nasazené z okupovaných území. Sauckel byl obžalován v plném rozsahu obžaloby.

Alfred Jodl byl náčelníkem operačního štábu Vrchního velitelství branné moci a hlavním vojenským stratégem, který stál za invazí do Evropy. Byl osobně pověřen přípravou útoku na Sovětský svaz. V květnu roku 1945 byl vyslán novým prezidentem Dönitzem k podepsání německé kapitulace do Remeše. Obžalován byl ze všech čtyř bodů obžaloby.⁸⁹

Dalším z obžalovaných byl Wilhelm Frick. Zastával post říšského ministra vnitra a byl autorem nacistických zákonů. Právě Frick byl mimo jiné tvůrcem „*Zákona na ochranu národa a státu*“ a Norimberských zákonů na ochranu „*Německé cti a krve*.“ Díky svým právnickým schopnostem se pokoušel legitimovat nacistický režim a jeho ideologie. Stal se druhým říšským protektorem v Čechách a na Moravě. Soudním tribunálem byl obviněn ze všech čtyř bodů obžaloby.⁹⁰

Arthur Seyss – Inquart, který také seděl na lavici mezi obžalovanými, byl za nacistického Německa guvernérem v anektovaném Rakousku. Právě odmítnutí jmenování Seyss – Inquarta do funkce rakouského kancléře, otevřelo cestu k připojení Rakouska ke Třetí říši. Ve funkci nizozemského komisaře organizoval deportace nizozemských židů do koncentračních a pracovních táborů. Rovněž získal hodnost *Obergruppenführera* SS. Obžalován byl v Norimberku v plném

---

⁸⁹ UHLÍŘ, s. 198.

⁹⁰ Tamtéž, s. 196–198.

rozsahu.⁹¹

Neméně významnou osobností obžalovanou v Norimberském procesu, byl Martin Bormann. Obžalovaný působil v čele organizace SA. Založil pokladnu NSDAP pro „*pomoc potřebným členům strany*.“ Hitler posléze jmenoval Bormanna svým osobním finančním poradcem. Roku 1941 se Bormann stal vedoucím stranické kanceláře a roku 1943 osobním tajemníkem a sekretářem Adolfa Hitlera. Martina Bormanna odsoudil Tribunál v nepřítomnosti k trestu smrti oběšením.⁹² Domnívali se, že se mu podařilo z Berlína uprchnout, avšak pracovali i s domněnkou, že byl zabit při bojích v Berlíně.⁹³

Obžalovaný Rudolf Hess byl prvním ze spolupracovníků Adolfa Hitlera. Právě Rudolf Hess zapisoval Hitlerův diktát knihy *Mein Kampf*. Roku 1932 jej Hitler dosadil za předsedu komise NSDAP, propůjčil mu hodnost v SS a po převzetí moci jej jmenoval svým zástupcem.⁹⁴ Později byl jmenován ministrem bez portfeje a členem Tajné kabinetní rady. Po své pochybné misi do Skotska,⁹⁵ kde se údajně snažil vyjednat mír, ho v Berlíně prohlásili za duševně chorého, což využil i při Norimberském procesu. Byl obviněn ze všech čtyř bodů obžaloby.⁹⁶

Dalším obviněným byl Walter Funk. Velice významně pomohl Adolfu Hitlerovi k získání finanční podpory pro NSDAP. Od roku 1938 zastával post ministra hospodářství a prezidenta Říšské banky. Spolupracoval s organizací SS a při zabavování majetku zavražděných či deportovaných. Rovněž se stal generálním zmocněncem pro válečný průmysl. Tribunálem byl obviněn v plném rozsahu obžaloby.

Na lavici obžalovaných zasedl rovněž Erich Raeder, znám jako

---

⁹¹ UHLÍŘ, s. 199.

⁹² UHLÍŘ, s. 198.

⁹³ Později byl prohlášen za mrtvého. Viz.: DELPLA, s. 272.

⁹⁴ KELLEY, s. 198.

⁹⁵ DELPLA, s. 26.

⁹⁶ UHLÍŘ, s. 195.

velkoadmirál a vrchní velitel námořnictva. Po roce 1933 se intenzivně věnoval výstavbě nového válečného loďstva, čímž dle obžaloby porušoval reparace uvalené na Německo Versailleskou mírovou smlouvou. Aktivně se podílel na některých válečných operacích. V Norimberku byl obviněn ze spiknutí proti míru, zločinů proti míru a válečných zločinů.

Mezi obžalovanými stanul i Baldur von Schirach, jež v letech 1924–1945 zastával post vedoucího *Hitlerjugend*⁹⁷ a aktivně se věnoval výchově říšské mládeže. Rozšiřoval mezi miliony mladých Němců nacistickou ideologii a podněcoval je k antisemitismu. Rovněž zastával funkce říšského komisaře obrany a místodržitele ve Vídni.⁹⁸ Byl obviněn ze spiknutí proti míru a ze zločinů proti lidskosti.

Dalším mezi obžalovanými byl Albert Speer. Tento muž je znám jako tzv. „Hitlerův architekt“ jež se proslavil především jako stavitel velkolepého stadionu v Norimberku a architekt monstrózního projektu přestavby Berlína, včetně říšského kancléřství. Byl blízkým přítelem Adolfa Hitlera a byl mu svěřen úřad říšského ministra zbrojního průmyslu. Norimberským tribunálem byl obviněn v plném rozsahu obžaloby.

Dalším z obžalovaných byl Konstantin von Neurath. Do roku 1938 působil jako ministr zahraničí. V důsledku vojenské krize byl však sesazen a zastával funkci prezidenta Tajné kabinetní rady. Po obsazení zbytku Čech a Moravy se stal prvním říšským protektorem v Praze. Byl obviněn ze všech čtyř bodů obžaloby.⁹⁹

Na lavici obžalovaných usedl i Karl Dönitz. V roce 1935 velel celé ponorkové flotile a později celé organizaci ponorkového loďstva. Od roku 1943 působil ve funkci velitele válečného námořnictva a byl významným námořním stratémem. Po smrti Adolfa Hitlera v roce 1945 mu byl svěřen i úřad nového

---

⁹⁷ Z němčiny: Hitlerovská mládež – Fašistická organizace mládeže v Německu.

⁹⁸ KELLEY, s. 73.

⁹⁹ UHLÍŘ, s. 197–199.

prezidenta říše. Byl obviněn ze spiknutí proti míru, zločinům proti míru a z válečných zločinů.

Dalším obžalovaným byl Hjalmar Schacht. Roku 1923 se stal prezidentem Říšské banky, avšak na svou pozici na protest proti hospodářskému poškozování rezignoval. Po roce 1933 se na své místo vrátil a působil ve funkci ministra hospodářství. Později se začal obávat důsledků války v případě, že by Německo nevyhrálo, a proto od obou funkcí ustoupil a zůstal pouze formálně ministrem bez portfeje do roku 1943. Po Stauffenbergově neúspěšném atentátu¹⁰⁰ byl deportován do koncentračního tábora ve Flossenbürgu, odkud byl později přesunut do Dachau. Tribunálem byl obviněn ze spiknutí proti míru a ze zločinů proti lidskosti.

Dalším na lavici obžalovaných byl Hans Fritzsche. Vedl tiskové oddělení říšského ministerstva národní osvěty a propagandy, a také zastával post hlavního rozhlasového komentátora. Nejvíce se věnoval rádiové propagandě, jejíž formou podněcoval celý národ k páchání zločinů proti lidskosti.¹⁰¹ Tribunálem byl obžalován ze spiknutí proti míru, válečných zločinů a zločinů proti lidskosti.

Franz von Papen byl roku 1932 jmenován kancléřem v Hindenburgově vládě a od roku 1933 zastával post vicekancléře. O rok později odešel do Rakouska, kde připravoval jeho připojení ke Třetí říši. Od roku 1939 byl vyslancem v turecké Ankaře. Norimberským tribunálem byl obviněn ze spiknutí proti míru a z válečných zločinů.¹⁰²

Dalším z obžalovaných byl Robert Ley. Ley byl šéfem Německé pracovní fronty a zakladatelem škol Adolfa Hitlera, jež měly vychovávat budoucí členy NSDAP. Po obdržení obžaloby ve své cele dne 25. října 1945 spáchal

---

¹⁰⁰ 20.07.1944 došlo k neúspěšnému atentátu na A. Hitlera, který provedl plukovník Claus Schenk von Stauffenberg.

¹⁰¹ KELLEY, s. 68.

¹⁰² UHLÍŘ, s. 197–200.

sebevraždu.¹⁰³ Stíhání bylo tedy zastaveno.

Stíhání bylo ze zdravotních důvodů zastaveno i u Gustava Kruppa von Bohlen und Holbacha. Ve funkci ředitele koncernu se Krupp po roce 1933 odevzdal v rámci budoucího zbrojení zcela do služeb nacistů. Roku 1940 získal zlatý odznak NSDAP.¹⁰⁴ Při konání Norimberského procesu byl již ve velmi pokročilém věku, a proto bylo stíhání ze zdravotních důvodů zastaveno.¹⁰⁵

Po představení všech obžalovaných můžeme vyzdvihnout fakt, že škála provinění byla skutečně široká. Tribunál měl za úkol posoudit vinu jednotlivě a pro odsouzení obžalovaných bylo nutné přezkoumat každé obvinění zvlášť.

4.5 Obhajoba

Obžalovaní v Norimberském procesu měli širokou škálu možností, jak se před soudem hájit. Při své obhajobě měli takřka neomezenou volnost a svobodu. Takové podmínky trestně stíhaným osobám za nacistického režimu na vrcholu své slávy obvinění sami nikdy neumožnili. Jednou z nejvýznamnějších možností obhajoby obžalovaných byly řeči jejich obhájců. Obhajovací řeči advokátů začaly 4. července 1946. Jako první přednesl svou řeč advokát Hermann Jahrreis, který se pokusil popřít kompetence Tribunálu k souzení hlavních válečných zločinců. Z jeho závěrů tak vyplynulo, že je dle mezinárodního práva možné soudit pouze říši, nikoliv jednotlivce. Upozornil tak na fakt, že pokud není možné posadit samotný stát na lavici obžalovaných, není možné soudit nikoho. Věnoval se rovněž problematice Hitlerových rozkazů, a snažil se tribunálu vštípit do hlavy myšlenku, že rozkaz Hitlera byl nad všechny zákony a byl tak „*po stránce právní nedotknutelným*“.¹⁰⁶ Ve stejném duchu se nesly i obhajovací řeči dalších obhájců.

---

¹⁰³ Použil k tomu roztrhané pruhy ručníku, které namočil ve vodě a přivázal na klozetovou rouru.

Viz.: GILBERT, s. 11.

¹⁰⁴ DELPLA, s. 58.

¹⁰⁵ Většina informací o obžalovaných byla čerpána ze článku: UHLÍŘ, s. 194–200.

¹⁰⁶ HAVELKA, VANEČEK, s. 96.

Snaha svalit veškerou vinu a odpovědnost na Hitlera či Himmlera, aby očistili své klienty, byla u soudu zcela běžnou věcí. Všechna tvrzení Jahrreise však byla vyvrácena žalobcem Sovětského svazu.¹⁰⁷

Zajímavou obhajobu přednesl Pannenbecker, z jehož obhajovací řeči vyplývalo, že obviněný Frick jednal pouze vnitrostátně, a že se jeho záležitost nijak netýkala zahraniční politiky, tudíž by tak neměl stát před mezinárodním soudem.

Další věcnou obhajobu ve své řeči předeslal i advokát Servatius, jež zastupoval Sauckela. Snažil se upozornit na rozličný výklad překládání výrazů „nucená práce“ a „deportace“ do francouzštiny, angličtiny a ruštiny. Snažil se tak zpochybnit věcnou přesnost celého procesu. Také tvrdil, že „*existují právnícké důvody, které ospravedlňují to, že hitlerovci nuceně používali pracovních sil.*“¹⁰⁸ Jednalo se ovšem pouze o zákony Třetí říše.

Velmi pozoruhodnou obhajobu před Tribunálem použil i advokát Fritzscheho, který prohlásil, že se jeho klient na lavici obžalovaných ocitl zcela „omylem,“ protože v hitlerovském režimu nesehrál nijak důležitou úlohu. Byl vykreslen jako obyčejný žurnalista, jenž nijak neovlivňoval obsah vydávaných informací.¹⁰⁹

Všichni obhájci se snažili přednést obhajobu tak, aby co nejvíce zmírnili vinu svých klientů. Detailně rozebírali pozice, jež obvinění zastávali a snažili se před Tribunálem celou situaci vylíčit v co nejlepším světle pro své klienty.

Obžalovaní brzy po zahájení procesu měli možnost soudu předložit návrhy na výslech svědků a doporučit dokumenty sloužící k vlastní obhajobě. Sami jako svědci vypovídali k obviněním jich se týkajících a tím dostali možnost obhajoby a vysvětlení celé situace. V průběhu celého soudu se mohli zcela svobodně vyjádřit ke všem aspektům týkající se jejich obvinění,

---

¹⁰⁷ HAVELKA, VANEČEK, s. 96.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 97.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 97–99.

ovšem pod přísahou.¹¹⁰ Několikrát se stalo, že byl vlastní výslech využit k propagandě nacistického režimu, protože soudci nestihli včas zareagovat. Alespoň nám tím do budoucna zanechali jasný důkaz pro to, že obžalovaným při veřejném výslechu byla umožněna naprostá svoboda slova.¹¹¹ Jak uvádí Ečer ve své knize: „*Myslím, že nikdy a v žádném procesu nebyla obžalovaným dána taková volnost projevu a obhajoby, jako v procese norimberském.*“¹¹² Z toho vyjádření můžeme vyvodit, že obžalovaným při procesu nebyla nijak omezována jejich práva, která jsou v civilizovaném společenství v průběhu soudních přelíčení zcela běžná.

4.6 Dokazování v Norimberku

Následující dny po přednesení obžalovacích a obhajovacích řečí se soudní Tribunál zabýval především hodnocením důkazních materiálů, vyslycháním svědků a čtením dokumentů. Hodnocení a přijímání důkazů je jedním z nejdůležitějších aspektů každého soudu, protože se jejich prostřednictvím hledá a dokazuje vina.

Na konci procesu protokoly Tribunálu obsahovaly více než 16 000 stran. Obhájci obžalovaných předvolali 61 svědků a předložili Tribunálu 2700 dokumentů. Žalobci podali návrh na výslech 33 svědků a k obžalovacímu spisu připojili 2630 dokumentů dokazujících vinu obžalovaných. Před Tribunálem stanulo celkem 101 svědků, bylo předloženo a přečteno přes 300 000 přísežných písemných výpovědí. Celý proces a jeho průběh byl dokonale zaznamenán a zachycen. V jeho průběhu bylo natočeno přes 27 000 metrů zvukového filmu a 3 032 kilometrů zvukového pásu.¹¹³

---

¹¹⁰ EČER, *Norimberský soud*, s. 225.

¹¹¹ Tamtéž, s. 236.

¹¹² Tamtéž.

¹¹³ UHLÍŘ, s. 194.

V Norimberku význam překladů získal zcela nový rozměr. Je zcela bez pochyb jasné, jak důležitou roli právě správné tlumočení sehrálo. Pro překladatelskou práci byl sestaven celý štáb, počet jeho členů se brzy vyšplhal až na 250 jednotlivců neustále pracujících na správném tlumočení hned do čtyř jazyků. V soudní síni pracovalo dvanáct překladatelů, kteří tlumočili průběh procesu do mikrofonů. Tudíž každý z účastníků mohl proces sledovat v jazyce anglickém, ruském, francouzském či německém. Tato práce byla nesmírně náročná, a aby nedocházelo ke zbytečným chybám a přerušování plynulosti procesu, pracovali tlumočníci jen několik hodin denně a střídali se ve dvou dvanáctičlenných skupinách. Kdyby nebylo toto tlumočnické zařízení v soudní síni zřízeno, má se za to, že by proces netrval deset, ale až čtyřicet tisíců.¹¹⁴

Za další hrůzná svědectví o nacistických zločinech považují filmy, jež byly v soudní síni promítnuty. Všichni přítomní v Norimberku shlédli filmů hned několik. V prvním z nich, byly záběry pořízené americkými a britskými jednotkami při osvobození koncentračních táborů Buchenwald, Dachau a Osvětim.¹¹⁵ Z filmu bylo zcela zřejmé, jakých zřudností a nelidského jednání se zde nacisté dopouštěli. Filmy sami o sobě nedokazovaly vinu obviněných, ale dopomohly veřejnosti a celému světu, aby si uvědomili, jak zřudných a nelidských činů se nacisté dopouštěli. Při pohledu na ony „továrny na smrt“ ne jeden z přítomných odvracel svůj zrak. Další z filmů promítli žalobci Sovětského svazu. Film se týkal zvěrstev páchaných za války na území Sovětského svazu a byly na něm zachyceny záběry z období války.¹¹⁶ K vyvrácení jakýkoliv pochybností před soudem proběhly i výslechy režisérů a kameramanů, kteří prokazovali autentičnost svých záběrů.¹¹⁷

V Norimberku měla největší význam statistika. Na rozebrání, popsání

---

¹¹⁴ EČER, *Norimberský soud*, s. 140.

¹¹⁵ POLTORAK, s. 129.

¹¹⁶ POLEVOJ, s. 111-116.

¹¹⁷ ROLAND, Paul, *Norimberské procesy: Nacisté a jejich zločiny proti lidskosti*, Praha 2014, s. 99.

a vysvětlení všech jednotlivých aktů obviněných by ani z daleka nestačily tisíce stran. Největším paradoxem je fakt, že nacisty u soudu usvědčily jejich vlastní filmy, zápisy z deníků, nacistické dokumenty, smlouvy, veřejná prohlášení a osobní rozkazy, jež si pečlivě uschovávali.¹¹⁸ Všechny tyto dokumenty byly z dob válečných i předválečných. Soud vycházel především z písemných listin, které byly předem připravené. Tudíž nebylo pochyb o tom, že obžalovaní budou za své zločiny odsouzeni. Očitá svědectví a výslechy svědků sloužily spíše ke konfrontaci s veřejností. Ovšem tato situace neznamená, že byli obžalovaní nevinní. Dokazuje pouze fakt, že obžaloba byla precizně připravena.

4.7 Rozsudky

Když v dopoledním jednání přečetl žalobce Robert Jackson závěrečný projev americké žaloby, poznamenal velice významný fakt, který se úzce týkal budoucí kritiky procesu, a to sice, že: *„Budoucnost se nikdy nebude muset ptát s nedůvěrou, co mohli nacisté říct ve svůj prospěch. Dějiny budou vědět, že mohli říct všechno, bylo jim dovoleno mluvit. Měli proces, jaký by oni, v době své pompézní slávy, nebyli nikdy povolili žádnému člověku.“*¹¹⁹ Čímž jen potvrdil objektivitu soudu a vyzdvihl snahu soudců o naprostou profesionální nezaujatost. Tento fakt podtrhuje i argument, že soudci o svých verdiktech rozhodovali v naprosté izolaci od okolního světa.¹²⁰

Do soudní síně konečně přišla chvíle, kterou přihlížející netrpělivě očekávali. Bylo vyřčeno již vše, co bylo třeba vyslovit a nastal okamžik, kdy měly být předneseny závěrečné verdikty a rozhodnutí soudu. V této kapitole bych ráda nastínila základní argumenty, na jejichž základech byli jednotliví obvinění odsouzeni. Z důvodu omezených možností rozsahu práce je rozeberu pouze

---

¹¹⁸ EČER, *Norimberský soud*, s. 140.

¹¹⁹ GILBERT, s. 369.

¹²⁰ HEYDECKER, LEEB, s. 573.

okrajově.

Hermann Wilhelm Göring byl obviněn, a nakonec i shledán vinným ze všech čtyř bodů obžaloby.¹²¹ Od Tribunálu si vyslechl rozsudek smrti oběšením. Norimberský tribunál zdůvodnil jeho vinu především vedením strany SA od roku 1922, čímž se zasadil o převzetí a upevnění moci nacistické strany v Německu. Rovněž vybudoval Gestapo a první koncentrační tábory. Mimo jiné bylo soudem prokázáno, že noc před okupací Čech a Moravy vyhrožoval prezidentovi Háchovi bombardováním Prahy, pokud nepřistoupí na podmínky předložené nacisty. Jako velitel leteckých sil se podílel na útoku na Polsko a aktivně se účastnil i dalších agresivních válek, jež následovaly. Z protokolů je zcela zřejmé, že Göring je spoluzodpovědný za užití totálně nasazených na otrocké práce a pronásledování židů s ekonomickými účely, tedy zabavení osobního majetku a odstranění židů z hospodářského života. Tribunál se shodl na tom, že v Göringův prospěch není možné užít žádné skutečnosti jako polehčující okolnosti a jeho vina je zcela neomluvitelná.¹²²

Joachim von Ribbentrop byl v Norimberku shledán vinným v plném rozsahu obžaloby.¹²³ Za svá provinění si vyslechl trest smrti oběšením. Mimo jiné bylo prokázáno, že se přímo podílel na agresivních plánech proti Československu, podněcoval sudetské Němce ke vzpouře, aby jejich „problém“ byl omluvou případné agrese a obsazení Československa.¹²⁴ Hrál významnou roli při diplomatických jednáních před útokem na Polsko a zajistil si pomoc Itálie v případě, že by situace vedla k válce v Evropě. V září 1942 nařídil urychlení deportací židů na Východ. Ribbentrop dobrovolně sloužil Hitlerovi až do samotného konce.¹²⁵

Wilhelm Keitel byl soudem rovněž shledán vinným ve všech čtyřech

---

¹²¹ EČER, *Norimberský soud*, s. 354.

¹²² GILBERT, s. 388

¹²³ EČER, *Norimberský soud*, s. 356.

¹²⁴ Tamtéž.

¹²⁵ GILBERT, s. 389.

bodech obžaloby.¹²⁶ Byl odsouzen k smrti oběšením. Při soudním přelíčení bylo prokázáno, že byl hlavním aktérem a podněcovatelem útoku na Polsko, přímo nařídil OKW, aby byl vydán plán útoku. Podepsal rozkazy pro útok na Belgii a Nizozemsko. Obžaloba prokázala, že Keitel nešetřil výroky typu: „...*lidský život na Východě nemá žádnou cenu*“¹²⁷ a „...*za každého zabitého německého vojáka má být popraveno 50 až 100 komunistů.*“¹²⁸ Žádné polehčující okolnosti pro Keitla nebyly Tribunálem připuštěny.¹²⁹

Ernst Kaltenbrunner byl Tribunálem shledán vinným ve třetím a čtvrtém bodu obžaloby, načež si vyslechl trest smrti oběšením.¹³⁰ V okamžiku, kdy se stal hlavou RSHA, měl na starosti bezpečnosti policii a SD, kde se aktivně podílel na zločinech proti lidskosti. V případě, že zajatci nebyli popraveni přímo na místě, RSHA je nechávala převážet spolu s židy, parašutisty a jakýmkoli podezřelými „odpůrci režimu“ do koncentračních táborů. Na jeho pokyn bylo zavražděno asi 6 milionů židů, z nichž dva miliony byly zabity zvláštními jednotkami bezpečnosti policie, tudíž měl bezprostřední podíl viny na „konečném řešení židovské otázky.“¹³¹

Alfred Rosenberg byl shledán vinným v plném rozsahu obžaloby a byl odsouzen k trestu smrti provazem.¹³² Bylo prokázáno, že jako ideolog strany rozšiřoval a rozvíjel nacistickou ideologii. Jako vedoucí APA (Zahraničně politický odbor strany)¹³³ se podílel na plánech o připojení Rumunska a na plánech útoku na Norsko. Zasloužil se i o koncepci provádění okupační politiky ve Východních okupovaných územích. Rovněž byl informován o přípravě útoku na Sovětský svaz, který podpořil. Formuloval hlavní teze

---

¹²⁶ EČER, *Norimberský soud*, s. 357.

¹²⁷ GILBERT, s. 390.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ Tamtéž.

¹³⁰ EČER, *Norimberský soud*, s. 357.

¹³¹ GILBERT, s. 390–391.

¹³² EČER, *Norimberský soud*, s. 357.

¹³³ Z němčiny: *Aussenpolitisches Amt der NSDAP* – Zahraničně politický odbor strany.

vykořisťování, nucených pracích, vyhlazování židů a také přímo nařizoval izolaci židů v ghettech.¹³⁴

Hans Frank byl shledán vinným ve třetím a čtvrtém bodu obžaloby, za což si rovněž vysloužil trest smrti oběšením.¹³⁵ Při soudním jednání bylo prokázáno, že byl ustanoven generálním guvernérem okupovaného Polska, přičemž se zasadil o systematické vyhlazování a ničení polského národa. Věděl o vykořisťování a nemilosrdném zotročování židů a jejich bezprostřední likvidaci.¹³⁶

Julius Streicher byl uznán vinným ve čtvrtém bodu obžaloby, za což mu byl udělen trest smrti oběšením.¹³⁷ Obžaloba při procesu prokázala, že Streicher byl obecně znám jako hlavní antisemita, který všude přednášel a šířil nenávist vůči židům. Štval celý národ k pronásledování a udávání židů. Zcela veřejně schvaloval židovské pogromy, čímž se dopustil pronásledování židů z politických a rasových důvodů, jak je definováno ve Statutu.¹³⁸

Fritz Sauckel byl uznán vinným ze třetího a čtvrtého bodu obžaloby a na lavici obžalovaných si tak vyslechl rozsudek smrti oběšením.¹³⁹ Po nástupu do své funkce vydal rozkaz, který v již okupovaných státech přímo nařizoval zavést nový příkaz k totálnímu nasazení do Německa, na jehož základě byli lidé z okupovaných území odváženi na nucené práce. Jeho prioritou bylo, aby „*tito lidé byli živeni tak, aby podali co nejvyšší výkon při co nejmenších nákladech.*“¹⁴⁰

Alfred Jodl byl v Norimberku uznán vinným ve všech čtyřech bodech obžaloby a byl odsouzen k trestu smrti oběšením.¹⁴¹ Ve svém vlastním deníku

---

¹³⁴ GILBERT, s. 391–392.

¹³⁵ EČER, *Norimberský soud*, s. 358.

¹³⁶ GILBERT, s. 392.

¹³⁷ EČER, *Norimberský soud*, s. 358.

¹³⁸ GILBERT, s. 393

¹³⁹ EČER, *Norimberský soud*, s. 365.

¹⁴⁰ GILBERT, s. 395.

¹⁴¹ EČER, *Norimberský soud*, s. 366.

uvedl, že vyjednával vpád do Norska a účastnil se plánování útoku proti Řecku a Jugoslávii. Jeho obhajoba byla založena na tvrzení, že je vojákem a pouze poslouchal rozkazy. Tribunál tuto obhajobu však neuznal jako relevantní, protože „bezmyšlenkovité plnění rozkazů“ není omluvou pro zločinné jednání a vědomé páchání trestných činů.¹⁴²

Wilhelm Frick byl uznán vinným z druhého, třetího a čtvrtého bodu obžaloby, za což si rovněž vyslechl trest smrti oběšením.¹⁴³ Vypracoval a podepsal několik zákonů, jež zlikvidovaly opoziční strany a připravil tak prostor Gestapu a koncentračním táborům, aby mohly začít likvidovat veškerou svou konkurenci. Sám tak nesl velký díl viny za to, že NSDAP ovládla celé Německo. Dále se zasloužil o antisemitistické zákony, které byly založeny na diskriminaci a celkové likvidaci židů. Soud prokázal, že byl dobře obeznámen o usmrcování a vyvražďování lidí v koncentračních táborech, proti čemuž nijak neprotestoval.¹⁴⁴

Posledním, u koho byl vykonán trest smrti oběšením, byl Arthur Seyss-Inquart. Soud jej uznal vinným v druhém, třetím a čtvrtém bodu obžaloby.¹⁴⁵ V Norimberku bylo prokázáno, že jako komisař v Nizozemí používal k potlačení své opozice zcela nemilosrdný teror a veškeré možné prostředky, mezi které patřilo i okamžité postřílení rukojmích či bezprostřední odesílání do koncentračních táborů, pouze na základě podezření ze vzepření se okupační politice. O veškerém dění v Nizozemí byl dobře informován.¹⁴⁶

Rudolf Hess byl shledán vinným v prvním a v druhém bodu obžaloby, za což si vyslechl rozsudek doživotního žaláře.¹⁴⁷ Tribunál svůj verdikt odůvodnil tím, že Hess jako Hitlerův zástupce byl oprávněn pod Hitlerovým

---

¹⁴² GILBERT, s. 395–396.

¹⁴³ EČER, *Norimberský soud*, s. 358.

¹⁴⁴ GILBERT, s. 392.

¹⁴⁵ EČER, *Norimberský soud*, s. 368.

¹⁴⁶ GILBERT, s. 396–397.

¹⁴⁷ EČER, *Norimberský soud*, s. 355.

jménem jednat ve všech otázkách vedení strany. Rovněž prokázali, že byl dobrovolným účastníkem při konání agrese proti Rakousku, Československu a Polsku. Hess se ve vězení podrobil lékařskému vyšetření kvůli špatnému psychickému stavu, avšak vězeňský psycholog prokázal, že při páchání zločinů byl Hess zcela zdrav. Sám později připustil, že ztrátu paměti částečně předstíral.¹⁴⁸ V Norimberku byl zastupován právním zástupcem, se kterým se domlouval na své obhajobě, a proto byl zcela bez okolků odsouzen.¹⁴⁹ Hess byl jediným z norimberských odsouzených, který nebyl předčasně propuštěn.¹⁵⁰

Walter Funk byl uznán vinným v druhém, třetím a čtvrtém bodu obžaloby. Norimberský tribunál mu udělil trest doživotního žaláře.¹⁵¹ Žalobci doložili soudu fakt, že Funk roku 1942 podepsal dohodu s Himmlerem, díky které Říšská banka oficiálně přijala osobní majetek zabavený obětem v koncentračních táborech. Mezi věcmi se objevovalo zlato z brýlí či zlaté zuby, které byly uchovány v trezoru banky. Další cennosti banka rozesílala do zastaváren a sama si jako provizi ponechávala bankovky a mince.¹⁵² Roku 1957 byl z vězení propuštěn kvůli špatnému zdravotnímu stavu.¹⁵³

Erich Raeder byl Tribunálem uznán vinným v prvním, druhém a třetím bodu obžaloby. Za svou vinu byl potrestán doživotním žalářem.¹⁵⁴ Raeder velel válečnému námořnictvu až do své rezignace v roce 1943, vpád do Norska sám navrhl jako první. Dal souhlas k útoku na Sovětský svaz. Před soudem doznal, že námořnictvo porušilo Versailleskou mírovou smlouvu. Z těchto důkazů je zřejmé, že se účastnil plánování a vedení agresivní války.¹⁵⁵ V roce 1955 jej

---

¹⁴⁸ ROLAND, s. 102.

¹⁴⁹ GILBERT, s. 388-389.

¹⁵⁰ UHLÍŘ, s. 195.

¹⁵¹ EČER, *Norimberský soud*, s. 359

¹⁵² GILBERT, s. 393.

¹⁵³ UHLÍŘ, s. 197

¹⁵⁴ EČER, s. 363–364.

¹⁵⁵ GILBERT, s. 395.

propustili kvůli zhoršenému zdravotnímu stavu.¹⁵⁶

Baldur von Schirach byl uznán vinným ve čtvrtém bodu obžaloby a byl mu udělen trest o výměře dvacetiletého odnětí svobody.¹⁵⁷ Norimberský tribunál prokázal, že Schirach využíval organizaci *Hitlerjugend* k propagaci nacistické ideologie mezi mladými lidmi, které skrze ji vychovával v duchu nacionálního socialismu a antisemitismu. Poté co byl ustanoven místodržitelem ve Vídni, se podílel na deportacích rakouských židů do koncentračních táborů a ghatt. V jeho kanceláři našli spojenci zprávy, které popisovaly hrůzné zacházení s židy. Z tohoto důvodu není možné vznášet pochybnosti o tom, že o špatných podmínkách v táborech či ghettech nevěděl.¹⁵⁸

Albert Speer byl shledán vinným ve třetím a čtvrtém bodu obžaloby, za což si vyslechl trest odnětí svobody v délce trvání dvaceti let. Před soudem v Norimberku bylo prokázáno, že Speer jako říšský ministr pro zbrojení a zmocněnec pro zbrojení čtyřletého plánu, měl rozsáhlou pravomoc, díky které sděloval svým nacistickým kolegům potřebu počtu dělníků do různých průmyslových odvětví, a ti mu pak byli přiděleni. Byl si zcela vědom, že dělníci jsou z cizích zemí zavléčeni na práci nuceně a práci vykonávají v otřesných podmínkách. Jako polehčující okolnost mu bylo uznáno, že jako jeden z mála se na konci války dokázal postavit Adolfu Hitlerovi a podniknout kroky proti nesmyslnému ničení výrobních kapacit.¹⁵⁹ V roce 1966 byl propuštěn.¹⁶⁰

Konstantin von Neurath byl v Norimberku uznán vinným ze všech čtyř bodů obžaloby, za což si vysloužil trest odnětí svobody na patnáct let.¹⁶¹ Tribunálem bylo dokázáno, že Neurath věděl o agresivních plánech, na jejichž základech byly napadeny evropské státy. Byl jmenován říšským protektorem

---

¹⁵⁶ UHLÍŘ, s. 198.

¹⁵⁷ EČER, *Norimberský soud*, s. 364.

¹⁵⁸ GILBERT, s. 395

¹⁵⁹ Tamtéž, s. 397

¹⁶⁰ UHLÍŘ, s. 199.

¹⁶¹ EČER, *Norimberský soud*, s. 371.

Čech a Moravy a byl si zcela vědom, že válečné zločiny a zločiny proti lidskosti byly páčány jeho jménem.¹⁶² V roce 1954 byl propuštěn.¹⁶³

Karl Dönitz byl norimberským tribunálem shledán vinným v druhém a třetím bodu obžaloby. Byl odsouzen k trestu odnětí svobody v délce trvání deseti let.¹⁶⁴ Tribunál došel k závěru, že i přes to, že Dönitz vybudoval německé ponorkové loďstvo, nebylo zjištěno, že by se zúčastnil spiknutí za účelem rozpoutání agresivní války. Tribunál zastával názor, že nebylo zcela prokázáno, že by sám Dönitz vydal rozkaz k vyvraždění lidí z potopených lodí. Zároveň však udává, že nebyly dodrženy předpisy o záchraně tonoucích, přičemž obviněný nařídil, aby záchráněni nebyli.¹⁶⁵

Hjalmar Schacht byl v Norimberku před soudním tribunálem uznán nevinným a zproštěn tak všech svých obvinění.¹⁶⁶ O Schachtovi je veřejně známo, že podporoval NSDAP před tím, než uchwátila svou moc a že podpořil i samotného Hitlera ke jmenování kancléřem. Zastával velmi důležitou funkci ministra hospodářství a generálního zmocněnce pro válečné hospodářství. I přes to, že Schacht plně využíval Říšské banky k tomu, aby znovu vyzbrojil Německo, tribunál rozhodl, že samotné vyzbrojování není zločinem proti Statutu. I přes pečlivé přezkoumání všech důkazů, dospěli k závěru, že Schacht neprováděl znovuvyzbrojování jako součást přípravy na agresivní válku.¹⁶⁷

Hans Fritzsche byl porotou shledán nevinným ve všech bodech obžaloby.¹⁶⁸ Ačkoliv oddělení, na kterém Fritzsche působil, spadalo pod ministerstvo propagandy, tribunál v Norimberku nedospěl k názoru, že by sám Fritzsche podněcoval německý národ k páčání zvěrstev na poražených

---

¹⁶² GILBERT, s. 398.

¹⁶³ UHLÍŘ, s. 199.

¹⁶⁴ EČER, *Norimberský soud*, s. 363.

¹⁶⁵ GILBERT, s. 394.

¹⁶⁶ EČER, *Norimberský soud*, s. 359.

¹⁶⁷ GILBERT, s. 394.

¹⁶⁸ EČER, *Norimberský soud*, s. 372.

národech. Je známo, že v některých svých projevech zastával velmi radikální názory, avšak proti Statutu tribunálu se nijak neprovinil.¹⁶⁹

Franz von Papen je posledním mužem z trojice, kteří byli soudem uznáni jako nevinní.¹⁷⁰ Byl rovněž zproštěn obžaloby v plném rozsahu. I přes to, že se Papen zasadil o jmenování Adolfa Hitlera kancléřem v roce 1933 a dobrovolně přijal místo vyslance v Rakousku, nebylo u něj prokázáno žádné zločinné jednání. Papen sice používal nátlak, výhrůžky a intriky k upevnění pozic rakouských nacistů, ale tento akt porušení morálky nemůže být vnímán jako trestný čin, ať už byl jakkoli špatný. Tribunálem nebylo prokázáno, že by se aktivně účastnil plánování útočné války.¹⁷¹

Jak už bylo výše zmíněno, při prvním Norimberském procesu byly v Norimberku obviněny i celé organizace. Žalobci vypracovali obžalobu, která měla tyto organizace prohlásit za zločinecké.¹⁷² V této věci bylo podezření z páchaní trestných činů vzneseno proti Říšské vládě, SS, SD, SA, Gestapu, sboru politických vedoucích NSDAP, Generálnímu štábu a vrchnímu velení Wehrmachtu.¹⁷³ K tomu, aby byla některá z nacistických organizací označena za zločineckou stačila tribunálu pouze dvě kritéria. Před soudem muselo být prokázáno, že účast v organizaci byla zcela dobrovolná a cíle organizace veřejně známé, tudíž o těchto zločinech byli, či měli být, všichni její členové informováni. Za zločinné organizace byly v rozsudku uznány pouze čtyři: Gestapo, SD, SS a politické vedení nacistické strany NSDAP.¹⁷⁴

---

¹⁶⁹ GILBERT, s. 398.

¹⁷⁰ EČER, *Norimberský soud*, s. 367.

¹⁷¹ GILBERT, s. 396.

¹⁷² BIDDLE, s. 693.

¹⁷³ HAVELKA, VANEČEK, s. 528–548.

¹⁷⁴ *Judgement: The Accused Organizations*. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2018–03–08]. Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/judorg.asp>

4.7.1 Problematika vybraných rozsudků

Nejbouřlivější diskuze se rozpoutaly po vyslovení osvobozujících rozsudků u tria von Papen, Fritzsche a Schacht. Hjalmar Schacht se hájil na základě precizních znalostí válečné německé ekonomiky. Jeho právní zástupce postavil obhajobu na argumentu, že i některé americké firmy se zasloužily o financování NSDAP, jak uvádí ve svém článku KÝR: „*Jejich advokáti se snažili využít těchto informací a ukázat, že podpora Třetí říše v ekonomické oblasti nebyla tím nejdůležitějším. Potom by tam pochopitelně museli soudit i některé americké firmy.*“¹⁷⁵ Tato zavádějící okolnost se pro něho stala záchranným lanem. Sovětský soudce prokázal po přezkoumání důkazů, že Schacht věděl o plánech vedení agresivní války. Je zajímavé, že Tribunál v rozsudku použil „*vzorec rozumné pochybnosti*“¹⁷⁶ při zvažování důkazů a Schachta tak skutečně osvobodil.¹⁷⁷

Franz von Papen byl viny zproštěn na základě nedostatku důkazů, že se zúčastnil spiknutí proti míru či příprav za účelem vedení útočné války. Jeho počínání v Rakousku bylo označeno za zcela nemorální, ale ne za protiprávní. Sovětský soudce Nikitičenko vyslovil přímý nesouhlas s verdiktem, svou nótu uzavírá argumenty, že se aktivně podílel na získání moci nacistů, využil všechny prostředky, aby posílil hitlerovský režim a loyálně sloužil Hitlerovi až do konce. Výtky sovětského soudce však nebyly vyslyšeny a von Papen byl osvobozen, což bylo pro mnohé velkým překvapením.¹⁷⁸ Tribunál celou situaci odůvodnil tím, že proti Papenovi měli pouze jediný důkaz – a to, že se podílel na *anschlusu*¹⁷⁹ Rakouska. *Anschluss* ale nebyl specifikován jako vedení útočné

---

¹⁷⁵ KÝR, Aleš, STEHLÍK, Eduard, 2. *Světová válka: Norimberský proces*. In: Český rozhlas 2000–2018 [online], [cit. 2018–03–08]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/wwii/1945/_zprava/211449

¹⁷⁶ Pravidlo – při pochybnostech vyloučit nesmyslná tvrzení. Viz.: SANDS, P., s. 21-22.

¹⁷⁷ BIDDLE, s. 695.

¹⁷⁸ EČER, *Norimberský soud*, s. 367.

¹⁷⁹ *Anschluss* je německý výraz pro připojení. Byl převzat do jiných jazyků jako slovo označující připojení Rakouska 12. března 1938 k nacistickému Německu.

války, proto byl osvobozen.¹⁸⁰

Dalším, u koho sovětský soudce nesouhlasil s verdiktem, byl Hans Fritzsche. Soud prokázal, že obviněný byl hlavním propagátorem nacismu a antisemitismu v tisku a v rádiu. Zároveň zdůraznil, že Fritzsche svým počínáním nijak nepodněcoval Němce k válečným zločinům, ani zločinům proti lidskosti. Nikitičenko předložil kompletní a rozsáhlý rozbor vlivu a smyslu nacistické propagandy a podtrhl argument, že Fritzsche znal zločinné rozkazy Hitlerovi vlády a byl dobře informován o zverstvech páchaných na okupovaných územích. Ale ani zde neuspěl a obžalovaný byl uznán nevinným v plném rozsahu obžaloby.¹⁸¹

Záhy po vynesení rozsudků a po skončení Norimberského procesu se objevila spousta názorů a spekulací na jeho objektivitu a pravomoci. Považují za důležité zmínit se zde o procesu, který se odehrál roku 1953 v Mnichově. Soud se konal v rámci denacifikačního programu Německa, a to na základě žádosti pozůstalé vdovy Alfreda Jodla Louise. Mnichovský soud dospěl k závěru, že Jodl nepatřil do žádné ze skupin, do kterých se řadili hlavní kolaboranti s nacistickým režimem. Rozsudek nabyl právní moci 2. března 1953. I přes to, že Jodl nebyl rehabilitován a jednalo se pouze o konstatování v denacifikačním řízení: „že Jodl nepatřil do skupiny, která s nacisty kolaborovala,“ vyskytla se zde jistá komplikace. Američané proti tomuto rozsudku protestovali a dosáhli jeho úplného stažení. Norimberský statut totiž zajišťoval, že přezkoumání jeho verdiktů je možné pouze Spojeneckou kontrolní radou a mnichovský rozsudek byl v rozporu s nálezem Norimberského tribunálu. Ovšem tento justiční rozkol zapříčinil vznik následných spekulací a zpochybňování Norimberského procesu.¹⁸² Toto zpochybňování je však založené pouze na mylném pochopení závěrečného rozsudku Mnichovského

---

¹⁸⁰ BIDDLE, s. 695.

¹⁸¹ EČER, *Norimberský soud*, s. 372–373.

¹⁸² *Nuremberg: Woe to the Vanquished*. In: Institute for Historical review 1998 [online], [cit. 2017–03–28]. Dostupné z: http://www.ihr.org/jhr/v17/v17n1p38_michaels.html

soudu.

Další zajímavá situace se odehrála i kolem případu Alberta Speera. Speer jako „Hitlerův architekt“ byl skutečně více architektem než nacistou. Pro Tribunál byl jedním z nejtěžších případů k posouzení. Shodli se pouze na tom, že je nepopíratelně vinný ve třetím a čtvrtém bodu obžaloby, především v oblasti nucení zajatců k otrockým pracím.¹⁸³ Jako jediný z obžalovaných v Norimberku zcela bez okolků přiznal svou vinu v plném rozsahu obžaloby a projevil nad svými činy lítost. Tribunál v Norimberku skutečně potřeboval, aby alespoň jeden z obžalovaných přiznal vinu Hitlerovského režimu, čímž se zvýšila oprávněnost a spravedlivost Norimberského procesu. Svým jednáním si zřejmě získal Západní spojence a o pravdivosti jeho vystupování před soudem můžeme pouze spekulovat, skutečnou pravdu znal pravděpodobně pouze sám Speer.

V kontrastu s povrchním jednáním a opovrživým přístupem Karla Dönitze, jehož jednotky skutečně páčaly trestnou činnost, jsou tresty velkým paradoxem. Trest Karla Dönitze, oproti trestu Alberta Speera, byl poloviční.¹⁸⁴ Naopak ve srovnání s trestem smrti oběšením Fritze Sauckela, který „pouze“ poslouchal Speerovy rozkazy a poskytoval mu počet dělníků, který mu byl určen, jsou některé verdikty skutečně překvapivé.

Čtvrtá kapitola nám poskytla komplexní přehled o Norimberském procesu. Bylo představeno složení Tribunálu a vysvětlena otázka nestrannosti soudců. V kapitole bylo dokázáno, že v oblasti dokazování a obhajoby měli obžalovaní neomezené možnosti. Závěr práce byl věnován rozsudkům a problematickým rozsudkům, kde bylo dokázáno, že soudci se zabývali objektivně jednotlivými obviněnými zvlášť a postupovali striktně dle Charty Tribunálu, tudíž z právního hlediska proces proběhl zcela legitimně.

---

¹⁸³ IRVING, s. 218.

¹⁸⁴ KÝR, Aleš, STEHLÍK, Eduard, 2. *Světová válka: Norimberský proces*. In: Český rozhlas 2000–2018 [online], [cit. 2018–03–08]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/wwii/1945/_zprava/211449

5 Tokijský proces

Mezinárodní vojenský tribunál pro Dálný Východ nebo také Tokijský tribunál, byl zřízen po vzoru Norimberského vojenského tribunálu a sloužil k trestnímu stíhání válečných zločinců po druhé světové válce v Japonsku. Tokijský proces se konal od 3. května 1946 do 12. listopadu 1948 v Tokiu, podle kterého získal i svůj název. Tokijský statut byl vypracován na stejných principech jako norimberský Statut, avšak byly zde drobné rozdíly. Ty spočívaly především ve složení tribunálů a mezi vznesenými obviněními. V Tokiu se soud skládal z jedenácti soudců bez náhradníků a působil zde pouze jeden hlavní žalobce – Američan Joseph B. Keenan, který měl deset zástupců ze zemí zastoupených u soudu. Obžaloba se zabývala třemi typy zločinů: zločiny proti míru, válečné zločiny a zločiny proti lidskosti. Dalším významným rozdílem je jiná formulace článku 5c Statutu, která se úmyslně lišila od článku 6c Norimberského statutu. Zatímco v Norimberském statutu byla definice zločinů proti lidskosti formulována slovy: „...vražda, vyhlazování, zotročování, deportace či jiné nelidské činy spáchané proti civilnímu obyvatelstvu...“¹⁸⁵ v Tokiu byla ona slova „proti civilnímu obyvatelstvu“ vynechána, aby byla rozšířena možnost stíhání většího spektra lidí. V Tokiu rovněž nebylo možné postavit před soud celé organizace, stíhání byli pouze jednotlivci.¹⁸⁶ V Tokijském procesu bylo obviněno 28 politických představitelů¹⁸⁷ a stejně jako v Norimberku byli stíhání vysoce postavení japonští představitelé vlády. Válečné zločiny osob s nižší hodností či nižším postavením byly souzeny zvláště v jiných městech, v dalších procesech.

Tokijský statut sestavovali pouze Američané, z největší části žalobce

---

¹⁸⁵ *Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Charter of the International Military Tribunal*. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017–12–07].

Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/imtconst.asp>.

¹⁸⁶ CASSESE, Antonio, *Tokijský proces*, Praha 1995, s. 10–11.

¹⁸⁷ Dva obžalovaní – Jósuke Macuoka a Osami Nagano zemřeli přirozenou smrtí před vynesením rozsudku. Šúmei Ókawa se během soudního řízení nervově zhroutil a nakonec nebyl vůbec stíhán.

Keenan a teprve po jeho vydání byl obsah konzultován se spojenci.¹⁸⁸ Což vedlo k mnohým pochybnostem a Američané byli odpůrci procesů obvinění, že se jedná o pomstu za zákeřný útok na Pearl Harbor či prostředek jak ukonejšit americké svědomí po svržení jaderných bomb na Japonsko.¹⁸⁹ Stejně tak jako v Norimberku se obhajoba vymezovala proti kategorii obvinění ze zločinů proti míru a proti lidskosti s argumentem, že se jedná o právní problém *ex post facto*,¹⁹⁰ tedy zločiny, které vznikly až na Londýnské konferenci a před rokem 1945 vůbec neexistovaly.¹⁹¹

V Tokijském procesu nastala zajímavá situace kolem stíhání japonského císaře Hirohita. Ještě před kapitulací Japonska se spojenci touto otázkou zabývali. Japonská veřejnost a vláda požadovala zachování císařského systému a přáli si do podmínek kapitulace začlenit bod, že císař nebude soudně stíhán. Spojenci mezi sebou v tomto bodě vedli značné spory a japonská společnost byla rovněž rozdělena. Sám císař se však rozhodl válku ukončit a vyčkat, jak bude s japonským systémem dále naloženo. I přes nesouhlas veřejnosti byl nakonec poslechnut a Japonsko kapitulovalo. Spojenci před začátkem procesu nakonec rozhodli, že císař trestně stíhán nebude. Toho rozhodnutí bylo iniciováno generálem Douglasem MacArthurem, který doufal, že ponechání suverenity panovníkovi pomůže Japoncům přijmout porážku ve válce a smířit se s okupací. Císař tedy nebyl postaven před soud, a to i přes to, že byl hlavou státu před válkou, i při jejím průběhu. V Japonsku byl císař skutečným symbolem národa. Funkce císaře a „císařská vůle“ měla mezi občany obrovský význam, každý si jeho slov vážil a každý bez váhání poslechl.

---

¹⁸⁸ CASSESE, s. 11.

¹⁸⁹ Během poslední fáze druhé světové války v Pacifiku shodily Spojené státy americké 6. a 9. srpna 1945 dvě atomové bomby na japonská města Hirošimu a Nagasaki.

¹⁹⁰ Z latiny, volně přeloženo: „až po činu.“

¹⁹¹ CASSESE, s. 14.

Avšak před zahájením procesu bylo zcela prokázáno, že císař v Japonsku neměl absolutně žádnou moc.¹⁹² To vláda mluvila prostřednictvím císaře. Jakmile vláda nějak rozhodla – v tomto případě o vstupu do války, císař byl požádán, aby rozhodnutí schválil a pronesl prohlášení. Pokud by tiše nespolupracoval, byl by zavražděn.¹⁹³

Tokijským tribunálem bylo vyneseno sedm rozsudků smrti oběšením za zločiny proti míru, zločiny proti lidskosti a za válečné zločiny. V prosinci 1948 byla poprava vykonána ve věznici Sugamo. Dalších šestnáct obžalovaných vyslechlo verdikt doživotního vězení. Tři odsouzení zemřeli ve vězení,¹⁹⁴ a zbylých třináct vězňů bylo v roce 1955 podmíněčně propuštěno.

Díky páté kapitole můžeme porovnat Tokijský proces s procesem Norimberským. Z výše zmíněného je zřejmé, že i Tokijský tribunál se potýkal s obdobnými problémy jako Tribunál v Norimberku, s tím rozdílem, že v Tokiu měli přeživší hlavu státu. Byla tak ze zvláštních důvodů a polehčujících okolností v jisté formě aplikována imunita, díky níž nebyl nejvyšší člověk v Japonsku trestně stíhán.

6 Stíhání válečných zločinců po Norimberku

Po skončení velkolepého „procesu století“ se před Mezinárodní soudní tribunál již žádní nacističtí zločinci nepostavili. Rozpory spojenců v té době byly již na tak velké úrovni, že další spolupráce nebyla možná. Na vztazích vítězných

---

¹⁹² LI, Peter. *Hirohito's War Crimes Responsibility: The Unrepentant Emperor*. Human Rights Review [online]. 2018, Vol. 4, No. 2 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z: <http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=a959437b-93df4b8a-97e0-09ff9dd3941f%40sessionmgr15&vid=8&hid=18>.

¹⁹³ CASSESE, s. 55–56.

¹⁹⁴ Jednalo se o odsouzené: Koiso, Širatori a Umezu.

mocností se projevila i začínající Studená válka.¹⁹⁵ Pro další soudy byly sice vytvořené veškeré potřebné podmínky jako třeba výkonný aparát, či nashromáždění potřebných důkazů, avšak k dalším mezinárodním procesům již nedošlo. Spory spojenců pramenily především z náročnosti financování takových procesů. Navíc, jak už bylo výše zmíněno, během Norimberského procesu vyšlo najevo, že už od dvacátých let se několik amerických firem podílelo na německém kapitálovém trhu, a to s majoritním podílem ve velkých průmyslových, ekonomických a finančních organizacích. Z toho důvodu by Američané museli postavit před soud i některé americké firmy, a to na základě tvrzení odpůrců procesu, kteří se domnívali, že se některé americké firmy zásadně zasadily o financování NSDAP a dopomohli tak upevnění moci Adolfa Hitlera a nacistického Německa.¹⁹⁶ Vlivem Studené války tak vítězné mocnosti druhé světové války obrátily svou pozornost na obnovu všedního života a začaly přijímat předběžná opatření proti sovětskému vlivu, který dle mnohých začal představovat ohrožení míru v Evropě a ve světě.

6.1 Následné procesy

Všechny další soudy se proto odehrály odděleně. V jednotlivých okupačních zónách, ve státech, kde byly zločiny spáchány, či před německými soudy. Rusové vedli své vlastní separátní procesy s nacisty, které dopadli. Tyto procesy se pak odehrávaly v Moskvě. Ostatní státy pořádaly procesy během Studené války i po ní.¹⁹⁷ Američané vedli v Norimberku ještě celou sérii dalších dvanácti procesů. Tyto procesy se konaly pod vedením Telforda Taylora v letech 1946–

---

¹⁹⁵ Definována jako období extrémního napětí mezi USA a SSSR. Obě strany užívaly různých manévrů jako např.: propaganda, diplomatické souboje, lokální konflikty, etc. K zjištění limitů akceschopnosti druhé strany a jejích slabin. Obě strany dbaly na to, aby se osobně nestřetly.

¹⁹⁶ KÝR, Aleš, STEHLÍK, Eduard, 2. *Světová válka: Norimberský proces*. In: Český rozhlas 2000–2018 [online], [cit. 2018–03–08]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/wwii/1945/_zprava/211449

¹⁹⁷ ROLAND, s. 190.

1949¹⁹⁸, protože Robert Jackson po skončení Norimberského procesu zcela rezignoval na pozici vrchního prokurátora a čelního představitele americké justice v okupační zóně. Souzeni v nich byli nacisté s nižší hodností v německé Třetí říši, avšak žalováni byli za zločiny stejně závažné a zruďné jako celá jejich nacistická vláda. V dnešní době jsou známé jako následné norimberské procesy. Spojené státy americké je vedly na základě *Narižení č. 10* Spojenecké kontrolní rady.¹⁹⁹ Narižení bylo vydáno pro soudy v jednotlivých okupačních zónách, a to z toho důvodu, že norimberská Charta byla omezena na trvání pouze jednoho roku.²⁰⁰ Právním podkladem pro *Narižení č. 10*, byl Statut norimberského tribunálu, ač s drobnými odlišnostmi. Při o následných procesech se žalobci potýkali s kritiky procesu, kteří se stále odvolávali na neobjektivnost soudů a na to, že v Německu neexistuje žádný model, dle kterého by mohli Američané nacisty odsoudit. Ve skutečnosti však mnoho zločinů, ze kterých byli nacisté obviněni, bylo trestných už na základě německého trestního práva.

První z následných procesů, který se v Norimberku uskutečnil, byl zahájen 9. prosince 1946. Proces je znám jako „*Medicínský proces*“, jež byl veden proti nacistickým lékařům. Na lavici jich usedlo dvacet, včetně osobního lékaře Adolfa Hitlera Karla Brandta a tří důstojníků SS, kteří však byli bez lékařského vzdělání. Obžaloba obsahuje kompletní výpis jejich zvrácených experimentů, které byly páčány na válečných zajatcích, perzekuovaných menšinách a dalších osobách vězněných v koncentračních táborech. Oběti byly vystavovány infekčním chorobám, tráveny různými jedy, vystavovány extrémním mrazům, nuceně sterilizovány aj. Bohužel, některé nacistické lékaře spojenci nedopadli, například nechvalně známý Josef Mengele dokázal z Německa uprchnout. Obžaloba

---

¹⁹⁸ *Nuremberg Trials Project, The Thirteen Nuremberg Trials: Trial summaries, persons involved, transcript tables of contents*. In: The Harvard Law School: The Harvard Law School Library 2016 [online], [cit. 2018–02–25]. Dostupné z: <http://nuremberg.law.harvard.edu/trials>

¹⁹⁹ Přiját Spojeneckou kontrolní radou, celý název: *Zákon č. 10 o potrestání osob vinných spácháním válečných zločinů, zločinů proti míru a zločinů proti lidskosti*.

²⁰⁰ *Londýnská dohoda* z 8. srpna 1945.

prokázala, že experimenty byly naprosto nehumánní a neetické. Samotná povaha experimentů dokazovala, že lékaři vyvíjeli metody, jak eliminovat režimu neprospěšné osoby, proto experimenty nemohou být omlouvány tím, že sloužily pro budoucí medicínský přínos. Rozsudek byl vyneseno 19. srpna 1947. Sedm osob bylo odsouzeno k smrti, sedm osob bylo zproštěno viny v plném rozsahu a ostatní byli odsouzeni k trestům odnětí svobody v rozmezí patnácti let až doživotí.²⁰¹ Tento proces zmiňují z toho důvodu, že se v rozsudku vojenského tribunálu formulovalo desatero lékařských etických pravidel. Tato pravidla publikoval Leo Alexander²⁰², avšak v rozsudku byly dále rozšířeny. Tato pravidla jsou dnes známa pod názvem *Norimberský kodex*.²⁰³ Celý kodex nikdy nebyl začleněn do žádného vnitrostátního práva, ale i v dnešní době je běžně užíván v praxi, bez informovaného souhlasu se v moderní medicíně již neobejdeme.

Dalším z následných norimberských procesů, který bych ráda zmínila, je proces, který se konal v Norimberku jako osmý v pořadí. Jedná se o případ USA vs. Ulrich Greifelt et al., v dnešní době přezdíván jako „proces RuSHA.“²⁰⁴ V tomto následném procesu byli předvoláni před soud představitelé různých částí SS, VoMi (Střediska na podporu německého národa)²⁰⁵ a Himmlerova RKFDV (Říšského komisariátu pro upevnění německé národnosti.)²⁰⁶ Byla zde řešena odpovědnost za vytvoření a následné užívání nacistických programů o rasové čistotě v praxi. Kromě členství ve zločinecké organizaci SS byli obžalovaní obviněni ze spáchání zločinů proti lidskosti jako snahu o provedení genocidy na slovanských, židovských a dalších národech různými prostředky, a také

---

²⁰¹ *Nuremberg Trials Project, The Thirteen Nuremberg Trials: Trial summaries, persons involved.*

²⁰² Leo Alexander (11. října 1905– 20. července 1985) byl americký psychiatr, neurolog a pedagog.

²⁰³ Ke každému experimentu musí být doložen písemný a informovaný souhlas dotyčné osoby, nesmí způsobit smrt či vážné zranění, je třeba k němu doložit předpokládaný výsledek a prohlášení, že výsledku nelze dosáhnout jinak, etc.

²⁰⁴ Z němčiny: Rasse und Siedlungshauptamt, dále jen RuSHA.

²⁰⁵ Z němčiny: *Volksdeutsche Mittelstelle.*

²⁰⁶ Z němčiny: *Reichskommissariat für die Festigung des deutschen Volkstums.*

z válečných zločinů s tím spojenými.²⁰⁷ Poprvé v tomto procesu Američané projeví snahu prokázat před soudem, že jednání nacistů vůči jiným etnickým skupinám a jiným národům bylo cílené, organizované, plánované a promyšlené.

Celý proces měl na starosti prokurátor McHaney, který se ve své úvodní řeči striktně vymezil proti doktríně rasové čistoty a zmínil, že tato teorie o árijské nadřazenosti byla v Německu veřejně známa již před nástupem Adolfa Hitlera k moci, avšak právě až Hitler začal s její realizací. Prostředkem k dosažení rozšíření životního prostoru pro „čistokrevné Němce“ byla právě organizace SS. SS měla v popisu každodenní práce zničení „podřadných ras“ a všech „méněcenných národů.“²⁰⁸

Dne 10. března 1948 byl vynesena závěrečný verdikt Tribunálu, při kterém byla jedna obžalovaná zcela osvobozena. Dalších pět obžalovaných ze členství ve zločinecké organizaci SS bylo propuštěno z toho důvodu, že soud uznal skutečnost, že nařízená vazba při vyšetřování a v průběhu konání soudu je dostatečným potrestáním pro tyto obžalované, tudíž k dalšímu trestu již odsouzení nebyli. Zbytek obžalovaných byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání deseti let až doživotí. Soud tak dospěl k názoru, že obžalovaní byli představiteli civilní služby a armádě napomáhali pouze v rámci náplně svého zaměstnání.

Důležitým výsledkem tohoto procesu je nový termín *genocida*, který byl užit v rozsudku. Tato definice byla velmi podobná termínu, který byl následně přijat na konferenci OSN a zařazen mezi zločiny dle mezinárodního práva.

Na tomto místě je vhodné zmínit i proces úplně poslední z následných norimberských procesů. Tento dvanáctý proces je znám jako „*Proces s vrchním*

---

²⁰⁷ *Trials of War Criminals before the Nuremberg Military Tribunals, volume IV.* In: United States Government Printing Office, Washington DC 1950, str. 609–615. [online], [cit. 2017–03–04]. Dostupné z: https://www.loc.gov/rr/frd/Military_Law/pdf/NT_war-criminals_Vol-IV.pdf

²⁰⁸ *Trials of War Criminals before the Nuremberg Military Tribunals, volume IV.* In: United States Government Printing Office, Washington DC 1950, str. 622–630. [online], [cit. 2017–03–04]. Dostupné z: https://www.loc.gov/rr/frd/Military_Law/pdf/NT_war-criminals_Vol-IV.pdf

velením.“ Byl zahájen 30. prosince 1947. Celkem bylo obžalováno čtrnáct armádních velitelů zastupujících podstatné složky německé armády.²⁰⁹ Mezi nimi i polní maršál von Leeb.²¹⁰ Právě německý militarismus byl považován Telfordem Taylorem za jednu z hlavních příčin druhé světové války, proto byl proces s hlavními představiteli armády tak důležitým. Jak už tomu bylo v předcházejících procesech, obžalovaní se hájili tím, že pouze plnili rozkazy a nebyli si vědomi toho, že by mohli porušovat nějaké zákony. Rozsudek byl vynesen 28. října 1948. Dva z obžalovaných byli zcela osvobozeni, ostatní byli odsouzeni k trestům odnětí svobody v rozsahu od tří let až po doživotí. Velmi zajímavým zjištěním je fakt, že tento soud se zcela vymkl konceptu, který byl do té doby v oblasti posuzování osobní trestní zodpovědnosti při plnění rozkazů zcela běžný. Bez ohledu na předchozí procesy a napříč Norimberské chartě a Nařízením č. 10 bylo rozhodnuto, že velitel, který se řídí rozkazem z vyšších pozic není osobně odpovědný za trestný čin, který jeho jednáním nastal, a to za předpokladu, že nevěděl o jeho kriminální povaze proti mezinárodnímu právu.²¹¹ Je pozoruhodné sledovat, jak se soudy v průběhu třech let po uplynutí války proměňovaly. Bylo to způsobené změnou politické situace a narůstajícím napětím mezi Spojenými státy americkými a Sovětským svazem. Ve světě se začínal objevovat názor, že právě Sovětský svaz představoval riziko ohrožení míru v Evropě.

---

²⁰⁹ *Law Reports of Trials of War Criminals, volume I-XV*. In: His Majesty's Stationery Office 1947-1949. [online], [cit. 2018-03-03].

Dostupné z: https://www.loc.gov/rr/frd/Military_Law/pdf/NT_Indictments.pdf#page=277

²¹⁰ V té době už sedmdesátiletý polní maršál nikdy nebyl horlivým nacistou. V době II. světové války byl již na odpočinku. Byl povolán zpět do služby, avšak v roce 1942 se do vojenského důchodu definitivně vrátil. Viz.: *Law Reports of Trials of War Criminals*.

²¹¹ *Law Reports of Trials of War Criminals, volume XII*. In: His Majesty's Stationery Office 1949, str. 1-5. [online], [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: https://www.loc.gov/rr/frd/Military_Law/pdf/Law-Reports_Vol-12.pdf

6.2 Norimberk ve světě

Po německé kapitulaci a vítězné válce měl svět konečně svého viníka. Téměř každý byl svědkem nějakých otřesných událostí, téměř každý ztratil někoho blízkého, téměř každý spatřil zničené domy, celá města i rodiny a téměř každý se po skončení války ptal: „Proč? Bylo to nutné?“ Ve společnosti vznikla nutková potřeba někoho obvinít, odsoudit a potrestat za utrpení, které během války i po ní, bylo všude přítomné. V okamžiku kdy byla schválena myšlenka vedení mezinárodního soudu, společností se prohnala vlna nadšení s vírou, že všichni přeživší tak dosáhnou svého zadostiučinění.

V průběhu Norimberského procesu veřejné mínění významně ovlivňoval tisk. Novináři se snažili veřejnost seznámit s děním v soudní síni. Z počátku byly všechny noviny zaplněny senzačními zprávami, avšak postupem času přestala veřejnost o proces projevovat zájem a věnovala se spíše obnově celého společenství a návratu k životu před válkou. Politická orientace tisku do jisté formy ovlivňovala zveřejňovaný obsah. Pro zajímavost a lepší představu dobového tisku, přikládám do příloh karikatury, které byly v letech 1945–1946 vydány v *Rudém právu*.²¹² V západním i východním tisku byl Norimberský proces vykreslován jako skutečná spravedlivá vyšší instance, která má do světa přinést nový řád a pořádek, a bezpráví má být v Norimberku po zásluze potrestáno.

Po vynesení rozsudku se vznesla jistá vlna nevole, a to především v řadách Sovětského svazu. Někteří lidé byli rozhořčeni faktem, že bylo vyneseno „pouze“ dvanáct rozsudků smrti. Naopak v německé společnosti se období Norimberských procesů neslo v duchu nezájmu. Německé civilní obyvatelstvo mělo spoustu starostí s odklizením následků bombardování a obnovou měst. Navíc zde panoval názor, že se jedná pouze o „spravedlivost vítězů nad poraženými“ a že proces po jurisdikční stránce není oprávněný.

---

²¹² Karikatury ze série: *Fašistický zvěřinec z Norimberka*. In: *Rudé právo*, vydáno: 16.12.1945–6.1.1946.

V závěrečné kapitole tak bylo prokázáno, že Norimberský proces měl bezprostřední vliv na vznik Následných norimberských procesů. Můžeme zde sledovat měnící se přístup vítězných mocností k posuzování některých deliktů, což bylo jasně zapříčiněno událostmi, které se mezi procesy udály a ovlivnily tak některé názory. Každý jednotlivý proces z výše zmíněných jistou formou přinesl přínos pro dnešní společnost. Z toho můžeme usoudit, že Norimberský proces byl jedním z klíčových okamžiků lidstva. V kapitole byl rovněž nastíněn pohled veřejnosti na proces, který se rovněž logicky vyvíjel průběhem času.

7 Závěr

Je zcela zřejmé, že první Norimberský proces byl velmi významným okamžikem, který odstartoval proces postupné denacifikace Německa. Ačkoli není pochyb o tom, že v Německu zůstala spousta lidí, kteří neměli své svědomí zcela čisté, vítězné mocnosti se významně zasadily o likvidaci celé nacistické ideologie.

Tato práce si kladla za cíl především zhodnotit spravedlivost Norimberského procesu a na základě rozboru všech daných problematik a ovlivňujících faktorů posoudit pravomoci Norimberského tribunálu a spravedlivost vyřčených rozsudků. Z tohoto důvodu bylo nutné čtenáři popsat a vysvětlit principy fungování Norimberského tribunálu a přiblížit průběh samotného jednání. Z kvalifikační práce vyplývá, že spojenci byli dobře informováni o nedostatečném právním základu Norimberského procesu a rozhodli se, že tuto skutečnost budou cíleně ignorovat. Dobře si uvědomovali, jak významnou událost se chystají uspořádat, a právě díky tomuto rozhodnutí byl vytvořen precedent. S odstupem času můžeme říci, že se v dané situaci zachovali nejlépe, jak mohli. V práci byly komplexně shrnuty a vysvětleny všechny okolnosti potřebné ke zhodnocení spravedlivosti prvního Norimberského procesu a ke konfrontaci zvolených hypotéz.

V rámci první hypotézy byla vysvětlena problematika viny a trestní odpovědnosti. Bylo prokázáno, že vinu nesl celý německý národ, avšak trestně stíhat bylo možné pouze samotné činitele trestných činů zakotvených ve Statutu. Díky druhé hypotéze bylo prokázáno, že soudci, přijímání důkazů a vynesené verdikty byli objektivní a posuzovány zcela individuálně. Poslední hypotéza, zda byl vytvořen precedent, byla konfrontována především v druhé kapitole a v porovnání s následnými norimberskými procesy, kde bylo jasně prokázáno, že se spojencům tento nesnadný úkol skutečně podařil a zasadili se tak o formulaci mezinárodního trestního práva ve formě, kterou známe dnes.

Složení Tribunálu bylo dáno bezprostředně na základě ukončení druhé světové války, načež prim v denacifikaci Německa logicky hráli vítězové války. Výběr obžalovaných pro první Norimberský proces vyplynul z pomyslného „žebříčku důležitosti“ v nacistické hierarchii a další provinilí nacisté pak byli stíháni v Následných norimberských procesech, či v procesech konaných v dalších zemích, kde se svých zločinů dopustili. Tribunál v Norimberku řádně posuzoval důkazní materiály, obžalovaným bylo dovoleno sestavit si vlastní obhajobu, a to s obhájcem dle vlastního výběru a byla jim při jejich obhajobě umožněna naprostá svoboda slova. V Norimberku byl rovněž velký význam přikládán na správnost a věcnost překladů do všech čtyř jazyků, aby nedocházelo ke zbytečným nedorozuměním. Už jen fakt, že Norimberský proces trval skoro celý rok, napříč vidinám několika měsíčního soudního líčení, dokazuje, že všechny důkazy a okolnosti byly hodnoceny velmi svědomitě.

Soudci v prvním Norimberském procesu řádně zhodnotili veškeré argumenty, situace, svědectví i důkazní materiály, na jejichž základě došli k vneseným verdiktům. I přes to, že se na některé z rozsudků snesla vlna kritiky, jsem přesvědčena, že na základě výše zmíněného vše proběhlo řádně dle Statutu Tribunálu. Vzhledem k tomu, že kritika byla vznesena především sovětským soudcem, případně německým civilním obyvatelstvem, jež se na válce nepřímo podílelo, lze zde spekulovat nad jejich vlastní objektivitou a zaujatostí. Žádný ze závěrečných verdiktů ani rozsudků nebyl v rozporu se Statutem, jenž byl jasně

dán již před samotným začátkem soudu a na jehož základě pak celý proces probíhal. Kritika odpůrců procesu se týká především neoprávněnosti ve smyslu, kdy trestné činy obsažené v obžalovacím spise nebyly před druhou světovou válkou nijak vymezeny, či označeny za protiprávní. Jak už bylo zmíněno, zde je nutné připustit si argument, že právo se vyvíjí se společností a vždy musí být dán první impuls k odsouzení daného jednání. Společnost si před druhou světovou válkou ani zdaleka neuměla představit, jak obrovských zvrstev se sami lidé mohou dopustit, proto nebyla v právním systému ukotvena žádná pravidla, která by těmto činům předcházela.

Rozsudek Mezinárodního trestního tribunálu se tak stal základním kamenem pro ochranu lidských práv a samotného civilizovaného společenství. Byly zcela definovány zločiny proti míru a zločiny proti lidskosti a útočná válka definitivně postavena mimo zákon. Díky Norimberskému procesu byla rovněž prolomena imunita hlavy státu a znemožněna obhajoba odvolávání se na „bezhlavé plnění rozkazů od vyšší instance.“ Právě Norimberský proces se zasadil o to, že mezinárodní trestní právo a stíhání zločinců má podobu, jakou známe dnes.

Z výše zmíněných skutečností můžeme s jistotou určit, že spojenci první Norimberský proces po stránce právní připravili naprosto precizně. Vytvořením Statutu Mezinárodního vojenského tribunálu dali vítězné mocnosti celému světu podklady pro budoucí podobu mezinárodního trestního práva, tudíž není pochyb o tom, že po právní stránce byl proces zcela spravedlivým, protože by v budoucnu od toho modelu muselo být zcela odstoupeno. Obžalovací spis tak vzešel do dějin, kde má i nadále své důležité místo.

V roce 1947 byla Komise pro mezinárodní právo Valného shromáždění OSN pověřena úkolem vypracovat dokument, který měl nést název: *Kodex zločinů proti míru a bezpečnosti lidstva*. Kodex byl po zhodnocení a přezkoumání všech právních aspektů postaven na základě zásad stanovených v rozsudku Statutu Norimberského tribunálu a bezprostředně z něj vycházel.

Formulován byl v roce 1950, avšak doplněný a ucelený byl přijat až v roce 1991. V roce 1994 bylo znovu projednáváno přijetí jeho druhého článku, odvíjející se od změn ve společnosti a vzniku nových skutkových podstat trestných činů. Po dlouhých jednáních byl v roce 1996 přijat již v plném znění. Tři z pěti kategorií trestných činů přímo vychází z Norimberských zásad. V roce 1998 byl poté přijat Statut Mezinárodního trestního soudu, což je v dnešní době považováno za nejúspěšnější kodifikaci zločinů, jež vychází bezprostředně z výše uvedených ustanovení a dohod.²¹³ Z výše zmíněného je tedy víc než zřejmé, že první Norimberský proces se významně zasadil o formulaci mezinárodního trestního práva a zcela bezprostředně ovlivnil jeho vývoj. Rovněž podnítil vznik samotného Mezinárodního trestního soudu, jež vznikl v roce 2002 se sídlem v Haagu. Věnuje se stíhání osob podezřelých ze zločinů zakotvených ve Statutu Norimberského vojenského tribunálu. Což můžeme jednoznačně označit za výsledky Norimberského procesu.

Následné norimberské procesy a Tokijský proces v práci posloužily pro porovnání postupného utváření práva a obraz toho, jak se s časem měnily postoje vítězných mocností druhé světové války k této trestní problematice. V práci bylo dokázáno, že Norimberský proces měl bezprostřední vliv na vznik Následných norimberských procesů. Tyto procesy nám ukázaly, že spojenci postupem času s narůstajícím vlivem Studené války upustili od některých nároků. Na druhou stranu každý z jednotlivých procesů významně přispěl pro dnešní společnost a můžeme pouze odhadovat, jaká pravidla by platila v dnešní době, pokud by spojenci první Norimberský proces neuskutečnili.

Za prvním Norimberským procesem stojí obrovská spousta precizní práce, trpělivosti a odhodlání vypořádat se s nacistickým Německem. Po výše uvedeném mohu říci, že ze strany spojenců se nejednalo o zneužití moci vítězů a tvrzení, že „moc zvítězila nad zákony“ tak není adekvátní.

---

²¹³ ŠTURMA, s.41–58.

8 Seznam použité literatury

8.1 Vydané prameny

HAVELKA, Jan, VANEČEK, Stanislav, *Obhajovací řeči*. In: JÁNSKÝ, Vilém (ed.), *Norimberský proces. Sborník materiálů.*, Díl 2., Praha 1953.

Judgement: The Accused Organizations. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2018-03-08]. Dostupné z:
<http://avalon.law.yale.edu/imt/judorg.asp>

Law Reports of Trials of War Criminals, volume I-XV. In: His Majesty's Stationery Office 1947-1949. [online], [cit. 2018-03-03]. Dostupné z:
https://www.loc.gov/rr/frd/Military_Law/pdf/NT_Indictments.pdf#page=277

Law Reports of Trials of War Criminals, volume XII. In: His Majesty's Stationery Office 1949, str. 1-5. [online], [cit. 2018-03-03]. Dostupné z:
https://www.loc.gov/rr/frd/Military_Law/pdf/Law-Reports_Vol-12.pdf

Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017-12-07]. Dostupné z:
http://avalon.law.yale.edu/subject_menus/imtproc_v1menu.asp

Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, London Agreement of August 8th 1945. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017-12-07]. Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/imtchart.asp>.

Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Charter of the International Military Tribunal. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017-12-07]. Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/imtconst.asp>.

Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Indictment: Appendix B. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017-12-08]. Dostupné z:

<http://avalon.law.yale.edu/imt/countb.asp>.

Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Indictment: Count One. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017–12–08]. Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/count1.asp>.

Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Indictment: Count Two. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017–12–08]. Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/count2.asp>.

Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Indictment: Count Three. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017–12–08]. Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/count3.asp>.

Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Indictment: Count Four. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017–12–08]. Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/count4.asp>.

Nuremberg Trials Project, The Thirteen Nuremberg Trials: Trial summaries, persons involved, transcript tables of contents. In: The Harvard Law School: The Harvard Law School Library 2016 [online], [cit. 2018–02–25]. Dostupné z: <http://nuremberg.law.harvard.edu/trials>

Nuremberg Trials Project, The Thirteen Nuremberg Trials: Trial summaries, persons involved, transcript tables of contents. In: The Harvard Law School: The Harvard Law School Library 2016 [online], [cit. 2018–03–03]. Dostupné z: <http://nuremberg.law.harvard.edu/transcripts/1-transcript-for-nmt-1-medical-case>

Nuremberg: Woe to the Vanquished. In: Institute for Historical review 1998 [online], [cit. 2017–03–28]. Dostupné z: http://www.ihr.org/jhr/v17/v17n1p38_michaels.html

Trials of War Criminals before the Nuremberg Military Tribunals, volume IV. In: United

States Government Printing Office, Washington DC 1950, str. 609–615. [online], [cit. 2017–03–04]. Dostupné z: https://www.loc.gov/rr/frd/Military_Law/pdf/NT_war-criminals_Vol-IV.pdf

Trials of War Criminals before the Nuremberg Military Tribunals, volume IV. In: United States Government Printing Office, Washington DC 1950, str. 622–630. [online], [cit. 2017–03–04]. Dostupné z: https://www.loc.gov/rr/frd/Military_Law/pdf/NT_war-criminals_Vol-IV.pdf

8.2 Sekundární literatura

CASSESE, Antonio, *Tokijský proces*, Praha 1995.

DELPLA, François, *Norimberský proces: poučení z historie*. Praha 2009.

EČER, Bohuslav, *Jak jsem je stíhal*, Praha 1946.

EČER, Bohuslav, *Norimberský soud*, Praha 1946.

GILBERT, Gustav M., *Norimberský deník*, Praha 1981.

HEYDECKER, Joe J., LEEB, Johannes, *Norimberský proces*, Praha 2007.

IRVING, David, *Norimberk: poslední bitva*, Praha 1997.

JASPER, Karl, *Otázka viny*, Praha 1991.

KELLEY, Douglas, *Muži kolem Hitlera*, Praha 1948.

POLEVOJ, Boris N., *Norimberský deník*, Praha 1972.

POLTORAK, Arkadij I., *Norimberský proces*, Praha 1973.

ROLAND, Paul, *Norimberské procesy: Nacisté a jejich zločiny proti lidskosti*, Praha 2014.

SANDS, Philippe, *From Nuremberg to The Hague: The Future of International Criminal Justice*, Cambridge 2013.

ŠTURMA, Pavel, *Mezinárodní trestní soud a stíhání zločinců podle mezinárodního práva*, Praha 2002.

8.3 Články

BIDDLE, Francis, *The Nurnberg Trial*. In: Virginia Law Review, Vol. 33, No. 6 (Nov. 1947), p. 679-696.

UHLÍŘ, Jan B., *Obžalovaní z Norimberka*. In: Historický obzor 7, 1996, 9/10, s. 194-200.

8.4 Internetové zdroje

KÝR, Aleš, STEHLÍK, Eduard, 2. *Světová válka: Norimberský proces*. In: Český rozhlas 2000–2018 [online], [cit. 2018–03–08]. Dostupné z:
http://www.rozhlas.cz/wwii/1945/_zprava/211449

LI, Peter. *Hirohito's War Crimes Responsibility: The Unrepentant Emperor*. Human Rights Review [online]. 2018, Vol. 4, No. 2 [cit. 2018-04-25]. Dostupné z:
<http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=a959437b-93df4b8a-97e0-09ff9dd3941f%40sessionmgr15&vid=8&hid=18>.

9 Seznam zkratek

- APA – *Aussenpolitisches Amt der NSDAP* – Zahraničně politický odbor strany
- NSDAP – *Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei* – Národně socialistická německá dělnická strana
- OKW – *Oberkommando der Wermacht* – Vrchní velitelství branné moci
- OSN – *United Nations Organizations* – Organizace spojených národů
- RKFDV – *Reichskommissariat für die Festigung des deutschen Volkstums* – Říšský komisariát pro upevnění německé národnosti
- RSHA – *Reichssicherheitshauptamt* – Hlavní říšský bezpečnostní úřad
- RuSHA – *Rasse und Siedlungshauptamt* – Hlavní rasový a osidlovací úřad
- SA – *Sturmabteilung* – Úderné oddíly
- SD – *Sicherheitsdienst* – Bezpečnostní služba
- SS – *Schutzstaffel* – Ochrané oddíly
- VoMi – *Volksdeutsche Mittelstelle* – Střediska na podporu německého národa

10 Seznam příloh

Příloha č. 1 – Článek č. 24 Statutu Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku

Příloha č. 2 – Karikatura Göringa, Keitela, Franka a Streichera

Příloha č. 3 – Karikatura Schachta, Papena, Jodla a Raedera

Příloha č. 4 – Pohled do soudní síně

Příloha č. 5 – Dobový tisk, Daily News ze 16. října 1945

Příloha č. 6 – Soudní budova v Norimberku

Příloha č. 7 – Lavice s obžalovanými v Norimberku

Příloha č. 8 – Robert Jackson při zahajovací řeči v Norimberku

Příloha č. 9 – Soudci vítězných mocností (z leva: H. Donnedieu de Vabres, F. Biddle, G. Lawrence a I. Nikitčenko)

Příloha č. 1

Čl. 24.

Soudní řízení bude probíhat takto:

- a) Bude přečtena obžaloba.
- b) Tribunál se otáže každého z obžalovaných, zdali se cítí být vinen, či nikoliv.
- c) Obžaloba bude mít zahajovací řeč.
- d) Tribunál se obrátí na obžalobu i obhajobu s dotazem, jaké důkazy (pokud vůbec nějaké) hodlají předložit a rozhodne o jejich přípustnosti.
- e) Nejprve budou vyslychnuti svědkové obžaloby a následně obhajoby. Poté předloží obžaloba i obhajoba důkazy, budou – li tyto připuštěny.
- f) Tribunál může kdykoliv položit otázku obžalovanému nebo svědkovi.
- g) Obžaloba i obhajoba mají právo vyslechnout kteréhokoliv obžalovaného nebo svědka pod přísahou s možností podrobit jej křížovému výslechu.
- h) Obhajoba pronese závěrečnou řeč.
- i) Obžaloba pronese závěrečnou řeč.
- j) Každý z obžalovaných má právo pronést závěrečnou řeč.
- k) Soud oznámí rozsudek a vysloví trest.

Článek č. 24 Statutu Mezinárodního vojenského tribunálu v Norimberku.

Zdroj: *Nuremberg Trial Proceedings Vol. 1, Charter of the International Military Tribunal*. In: Yale Law School: Lillian Goldman Law Library 2008 [online], [cit. 2017–12–07]. Dostupné z: <http://avalon.law.yale.edu/imt/imtconst.asp>.

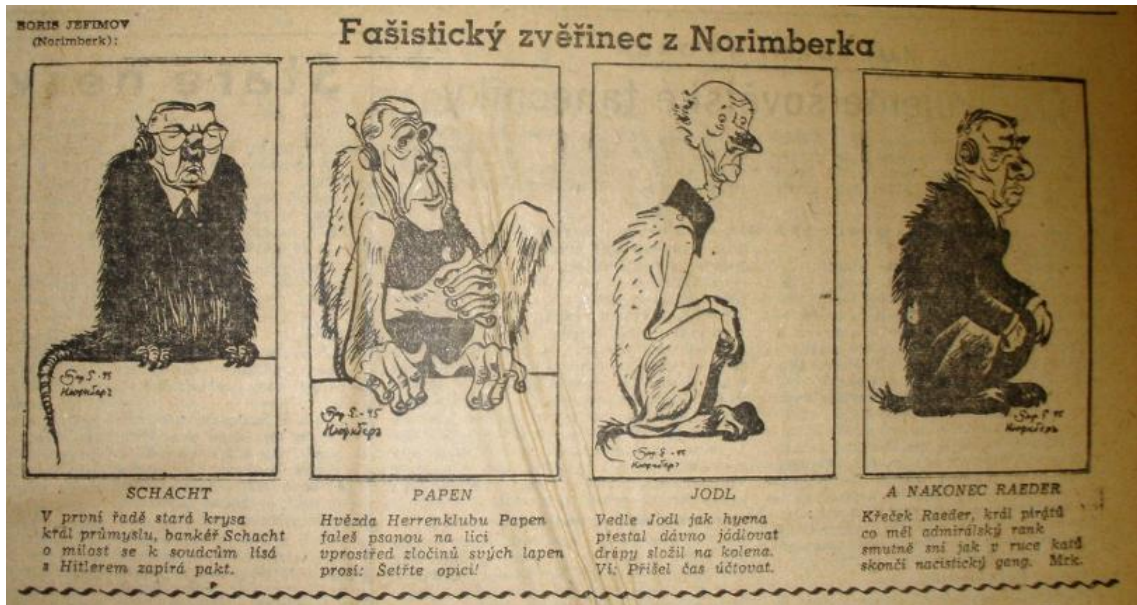
Příloha č. 2

Karikatura Göringa, Keitela, Franka a Streichera.

Zdroj: *Rudé právo*, 16.12.1945, s. 3.

Karikatura Schachta, Papena, Jodla a Raedera.

Zdroj: *Rudé právo*, 30.12.1945, s. 3.

Příloha č. 4

Pohled do soudní síně.

Zdroj: [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: <http://www.billmuster.com/nurembergtrials.html>

Arrives on post divisions
for papers per
Daily ---2,975,000
Sunday-4,850,000

DAILY NEWS *****
NEW YORK'S PICTURE NEWSPAPER Trade Mark Reg. U. S. Pat. Off.

Vol. 28. No. 97 New York 17, Wednesday, October 16, 1946* 76 Pages 2 Cents

GOERING ENDS LIFE IN CELL; 10 NAZIS HANG

Hitler's No. 1 Aid Gulps Poison

Story on Page 3

The Watch That Failed. Two hours before he was scheduled to be executed, Hermann Goering, (→) No. 2 Nazi, cheated gallows by taking poison, despite suicide watch that was kept over him through peephole in cell door. Here, guard (A) watches him through peephole during trial to prevent just what did happen. —Story on page 3

Dobový tisk – Daily News ze 16. října 1945.

Zdroj: [cit. 2017-04-22]. Dostupné z: http://tomatobubble.com/nuremberg_trials.html

Příloha č. 6

Soudní budova v Norimberku.

Zdroj: *Německo na minulost nezapomíná, otevírá Norimberský soud*. In: Český rozhlas 1997–2017 [online], [cit. 2017–03–27]. Dostupné z: <https://wave.rozhlas.cz/nemecko-na-minulost-nezapomina-otevira-norimbersky-soud-6273096>

Příloha č. 7

Lavice s obžalovanými v Norimberku.

Zdroj: *The strange case of Douglas Kelley, Nuremberg Trials Psychiatrist*. In: History of sorts: WWII 2016 [online], [cit. 2017-03-27]. Dostupné z: <https://dirkdeklein.net/2016/10/14/the-strange-case-of-douglas-kelley-nuremberg-trials-psychiatrist/>

Příloha č. 8

Robert Jackson při zahajovací řeči v Norimberku.

Zdroj: *Robert Jackson opens the Nuremberg Trials*. In: *The Bully Pulpit 2013* [online], [cit. 2017-03-28].

Dostupné z: <https://jrbenjamin.com/2013/08/28/robert-jackson-opens-the-nuremberg-tribunal/>

Příloha č. 9

Soudci vítězných mocností (z leva: H. Donnedieu de Vabres, F. Biddle, G. Lawrence a I. Nikitčenko).

Zdroj: *Nuremberg: Woe to the Vanquished*. In: Institute for Historical review 1998 [online], [cit. 2017–03–28]. Dostupné z: http://www.ihr.org/images/jhr/v17/v17n1p38_Michaels4.jpg

11 Resumé

The first international trials with the Nazi elite took place in Nuremberg, Germany. The Trials were held between 20.11.1945 and 1.10.1946 and are known as the Nuremberg Trials (*Die Nürnberger Prozesse*). They were a series of military tribunals that started post-war denazification of Germany.

The primary aim of the bachelor thesis is to evaluate the fairness of the Nuremberg trials. Emphasis is placed on the question of whether the Nuremberg trials were only a tribunal of victors over the defeated or if everything was done properly under international law.

The main question leads to several hypotheses. Firstly, who was actually guilty and who could be brought before the international court. Secondly, whether the judges and the taking of evidence were actually completely objective. Thirdly, whether the victorious powers have succeeded in creating a precedent that has embraced the formulation of international criminal law. The secondary aim of the qualification thesis is to give some insight into the legal environment accompanying the whole process and to outline its origin and course so that the reader can imagine the difficult task that the World War II winners themselves have prepared. For that reason it was necessary to acquaint the readers with the process itself because all above mentioned aspects had an immediate impact on the fairness of the first international court. Thesis will briefly introduce the defendants and evaluate the final verdicts and judgments of the General Court.

Another issue in my thesis is to compare the Nuremberg trials with other trials conducted with the Nazis like The Tokyo Trial or Follow-up Nuremberg trials where changes in jurisdiction and the overall approach to the trial of Nazi criminals can be observed.

It is deemed necessary to draw attention to the fact that the thesis is not intended to describe, evaluate or explain in detail all the political and legal aspects and complex context that relate to the issue because the scope of the chosen topic would much more exceed specified range of the thesis. In the given scope of my thesis it is not possible to deal with all the judicial proceedings in detail, so it is only focused on those that are indispensable to it.

